

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DOMÁCÍ NÁSILÍ – STÁTNÍ POSTOJ NA PÍSECKU

Autor práce: Vladimír Vaněček

Studijní obor: Bezpečnostně právní studia ve veřejné správě

Forma studia: kombinované studium

Vedoucí práce: prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Emanuelu Peckovi, CSc.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 PROBLEMATIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ	9
2.1 Pojem a změny v přístupu k domácímu násilí	9
2.2 Druhy domácího násilí	12
2.3 Dynamika domácího násilí.....	13
2.4 Následky domácího násilí	15
2.5 Omyly v přístupu k domácímu násilí	16
2.6 Oběť domácího násilí	18
2.7 Pachatel domácího násilí.....	20
2.8 Děti v rodině s domácím násilím	23
2.9 Specifika domácího násilí - shrnutí.....	27
3 PRÁVNÍ REGULACE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	30
3.1 Trestněprávní předpisy.....	30
3.1.1 Zákon č. 140/1961 Sb.	30
3.1.2 Zákon č. 40/2009 Sb.	31
3.2 Zákon na ochranu před domácím násilím - geneze.....	32
3.3 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí	33
3.4 Zákon o dobrovolnické službě	34
3.5 Zákon o sociálních službách	34
3.6 Zákon o Policii České republiky	35
4 DOMÁCÍ NÁSILÍ NA PÍSECKU	50
4.1 Rok 2007	50
4.1.1 Přehled v rámci kraje	50
4.1.2 Písecko	52
4.2 Rok 2008	52
4.2.1 Přehled v rámci kraje	52
4.2.2 Písecko	54
4.3 Rok 2009	55
4.3.1 Přehled v rámci kraje	55
4.3.2 Písecko	56
4.4 Vyhodnocení	57

4.4.1 Jižní Čechy	57
4.4.2 Písecko	58
ZÁVĚR.....	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
SEZNAM ZKRATEK.....	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65
PŘÍLOHY	66
ABSTRAKT.....	89
ABSTRACT.....	90

ÚVOD

V této práci je analyzována sociálně-patologická problematika domácího násilí. Tento fenomén byl obsažen v lidské společnosti odedávna, nicméně jeho problematika je natolik specifická, že se ho orgánům veřejné správy dlouhodobě nedařilo (a v jistém ohledu stále nedaří) efektivně eliminovat.

Obsah širokého pojmu domácího násilí lze asi nejvýstižněji přirovnat k dobře známé šikaně. Šikanování (zde ve vztahu dvou blízkých lidí) zahrnuje širokou škálu útoků proti důstojnosti a zdraví člověka - od zprvu nenápadného omezování osobní svobody, dále verbálních útoků, urážek, zesměšňování, ponižování, vyhrožování různými újmami nebo násilím, přes ničení věcí, odebírání finančních prostředků, omezování pohybu, odepírání potravy nebo spánku, neustálou kontrolu (osobní, telefonickou), omezování kontaktů s rodinou a přáteli, až po fyzické napadání ve formě facek, úderů pěstí, tahání za vlasy, škrčení, kopání, bití různými předměty, topení ve vaně či umyvadle, vyhrožování nebo ohrožování zbraní, příp. až po použití zbraně.

Představíme-li si pod obecným pojmem domácího násilí více známý problém šikany, dokážeme si lépe představit jak pachatele, tak i oběť, kdy chování a situaci oběti můžeme lépe porozumět.

V každém případě jde o jednání volné a úmyslné, resp. svévolné. Pachatel má možnost ovlivnit své jednání, resp. rozhoduje se, zda se násilně (resp. šikanujícím způsobem) chovat bude či nikoliv. V zaměstnání nebo v kontaktu s přáteli se násilně nechová, a to i když je rozčilen, frustrován, ponížen, i když se kolega v práci chová „nemožně“, „hystericky“, „neplní své povinnosti“ atd. Pokud by pachatel násilí reagoval agresivně (navíc k nepodřízené či nadřizené osobě), následovala by ihned sankce (společenská, pracovněprávní, trestní). V soukromí, vůči blízké či závislé osobě, resp. vůči osobě, od níž sankce nehrozí, si však pachatel agresivní chování dovolí, eventuálně se dokonce domnívá, že na ně má právo.

Teprve v několika posledních letech se podařilo celý problém legislativně podchytit a byl nastaven systém, v jehož rámci s tímto jevem bojují státní orgány ve vzájemné spolupráci. Domácí násilí si zasluhuje specifický přístup právě proto, že probíhá za „zavřenými dveřmi“, v intimním prostředí domova a jeho oběti se proto často zdráhají na partnera-tyrana povolat představitele veřejné moci.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je přiblížit se v co možná nejširších souvislostech jednomu z nejzávažnějších, ale přitom nejskrytějších problémů současnosti, kterým je domácí násilí.

Tato práce bude zaměřena na základní podstaty domácího násilí jak z hlediska psychologického, tak i právního. Cílem této práce tedy bude rozbor problematiky domácího násilí jako závažného negativního a celospolečenského jevu a vedle toho i podchycení legislativní geneze řešení (a tedy i politiky potírání) domácího násilí.

V praktické části budeme (vedle zmíněné analýzy vývoje legislativy) zkoumat postoj státních orgánů na Písecku, přičemž bude třeba přistoupit k metodám komparace a analýzy statistických dat.

Jelikož bylo domácí násilí právními předpisy regulováno teprve v roce 2006 (s účinností od 1. ledna roku 2007), byly státními orgány i intervenčními centry shromažďována data za roky 2007, 2008 a 2009. Výstupy z těchto let budou také předmětem výše uvedené komparace.

Jako prameny pro zpracovávání této bakalářské práce poslouží odborná literatura, metodické příručky, právní předpisy, prováděcí předpisy a v neposlední řadě i statistická data shromážděná orgány Policie České republiky a intervenčními centry.

2 PROBLEMATIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Rodina je považována za nejdůležitější sociální skupinu, ve které člověk žije. V rodině dochází k uspokojování fyzických, psychických a sociálních potřeb. Rodina poskytuje zázemí potřebné ke společenské seberealizaci, je zdrojem zkušeností a vzorců chování, které člověk nemůže získat v jiném prostředí. Každá rodina je zdrojem specifického systému hodnot a jejich preference a ty ovlivňují chování členů rodiny v interakci se společenským okolím. Rodina formuluje jedince v průběhu jeho vývoje, je významným nositelem jeho budoucích společenských rolí a identity obecně.

V některých případech se rodina může stát sama o sobě zátěží. Může se tak stát i zdrojem vzniku a rozvoje různých psychických problémů a následných sociálně patologických jevů. Může dojít k vážnému narušení psychosociálního vývoje a fungování všech jejích členů, zejména ale dětí. Jevů, které mohou negativně působit, je celá řada. K těm nejvíce alarmujícím pak jistě patří domácí násilí.¹

2.1 Pojem a změny v přístupu k domácímu násilí

Domácí násilí coby společenský jev stálo ještě před deseti lety mimo zájem odborníků i veřejnosti. Případy domácího násilí se samozřejmě vyskytovaly, ale řešily se teprve tehdy, až nabyly znaků trestného činu. Policie i soudy postupovaly jako v jiných případech násilí. Nepřihlíželo se k tomu, že domácí násilí je zvláštní fenomén a že násilí mezi blízkými osobami funguje jinak než mezi osobami cizími.

Postupem času povědomí veřejnosti i odborníků o podstatě domácího násilí vzrostlo, i když o jeho pachatelích i obětech stále ještě panují falešné mýty. V trestněprávní praxi se stále častěji setkáváme s požadavky, aby odborník objasnil, zda poškozená osoba je skutečně obětí domácího násilí a jak mohla tato skutečnost ovlivnit její chování, osobnost a psychické procesy.

O domácím násilí jako o teoretickém a praktickém problému se hovoří zhruba 40 let. V době vzniku problému, tj. na konci 70. let 20. století, bylo vnímáno jako násilí projevující se v rodině nebo v intimních vztazích, kterého se dopouštějí partneři (muži)

¹ FISCHER, S., ŠKODA, F. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009, s. 140.

na ženách. Tomu odpovídaly i dobové názory na podstatu, příčiny a jevové stránky tohoto jevu. Studium a výzkum fenoménů domácího násilí však mezitím značně pokročily. Domácí násilí již není synonymem pro mužovo týrání ženy, ale je definováno jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.

Právě ve vztahu k ohrožené osobě se definice domácího násilí změnila a rozšířila. V současnosti je všeobecně akceptováno, že domácí násilí může v roli oběti postihnout nejen ženy, ale také muže, děti a rovněž seniory. Toto rozšíření kategorií ohrožených osob se přímo promítá do diskuzí o všech aspektech domácího násilí. Je například zřejmé, že transgenerační domácí násilí, které jde napříč pokoleními v rodině, může mít své ojedinělé a částečně i odlišné projevy a příčiny, které se neuplatňují u klasického partnerského násilí.

Ze současného pohledu představuje domácí násilí komplexní jev, který může nabývat různých podob a je sycen různými příčinami.²

Domácí násilí mívá zpravidla dlouhodobější průběh. Délka vztahu má symetrickou vazbu na délku násilí, tedy v déle trvajících vztazích převládá také dlouhodobé násilí. Nejde však o absolutní podmínku. Domácí násilí se nemusí objevit na počátku vztahu, může k němu dojít také v pozdějších fázích vývoje vztahu.

Jednoznačně je v případech domácího násilí obsažena polarita násilná osoba: týraná osoba. Je jedním ze znaků, které odlišuje domácí násilí od partnerských vztahových problémů. Násilná osoba a týraná osoba mají jasné role, které si nikdy nemění.

Domácí násilí se děje takzvaně na pokračování. Násilné výbuchy ze strany násilné osoby jsou střídány obdobími omluv, slibů a klidu.

² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008, s. 9-10.

Specifickým znakem domácího násilí je opakování a postupný nárůst intenzity jednotlivých incidentů. Předchází mu častá snaha izolovat partnera od sociálního okolí a omezovat ho v kontaktech s přáteli, známými a rodinou. Týraná osoba má tendenci násilnou osobu omlouvat, zatímco násilná osoba zkracuje intervaly klidu. Zejména na počátku nemusejí jednotlivé incidenty naplňovat skutkovou podstatu trestného činu. Dynamika násilného vztahu je výstižně vyjádřena v následujícím tvrzení: V domácím násilí jde nejdříve o lidskou důstojnost, pak o zdraví a nakonec o život.

Násilná i týraná osoba jsou si obvykle velmi blízké osoby. Hlavní tváří domácího násilí je týrání manželského partnera nebo týrání v relaci druh – družka. S velkým odstupem následuje docela odlišný obraz domácího násilí, ve kterém jde o transgenerační týrání.

Místem činu domácího násilí je pak soukromí. Jedná se o velmi latentní formu násilí, která se na veřejnosti dostává nejčastěji dvěma branami: oběti domácího násilí v ČR nejčastěji vyhledávají pomoc lékaře a policie.

Obětí domácího násilí se mohou stát obě pohlaví. Zatím vše nasvědčuje tomu, že typickou, nejčastější obětí domácího násilí je žena. Muži jsou skrytými, utajovanými oběťmi, protože je pro ně z mnoha důvodů těžší vyjít se svým problémem na veřejnost. Pachatel (násilník) může mít jednu z následujících podob:

- „**Čistý typ**“ **domácího násilníka**. Pro okolí slušný až kultivovaný člověk, fenomén dvojí tváře, většinou kvalifikovaný, násilnický jenom vůči osobám ve společném obydlí.

- „**Směšený**“ **typ násilníka**. Agresivní v privátu i vůči širšímu okolí, nerespektuje formální autority, často má problémy s morálkou i se zákonem. Může být agresivní i vůči zdravotníkům.

- **Alkoholik**. Domácí násilí je naroubováno na abúzus alkoholu, alkoholismus komplikuje řešení domácího násilí a zvyšuje pravděpodobnost eskalace násilí. Oběť je v nebezpečí, viktimizace může hrozit i dalším členům rodiny, například dětem.

- **Agresor s výrazně problematickou osobností.** Násilník nejspíš trpí psychopatologickými symptomy. Nejde o častý typ, v úvahu přicházejí různé duševní poruchy, může u něj dominovat žárlivost, paranoidita, poruchy osobnosti a chování, sexuální nápadnosti, sadismus.

- **Jiný pachatel.** Tato kategorie je sběrným košem pro ostatní konstelace příčin a důležitých spouštěčů.³

K podrobnější charakteristice osobnosti násilníka - pachatele domácího násilí viz. níže v podkapitole 2.7.

2.2 Druhy domácího násilí

Násilí v rodině se neomezuje jen na fyzické týrání a zneužívání pozice fyzické síly, i když anatomické predispozice jsou podmínkou i jiných druhů násilí, jako je např. sexuální zneužívání. Druhy násilí byly shrnuty do následující tabulky.

Tab. 1 - **Druhy domácího násilí**⁴

<u>Psychické násilí</u>	<ul style="list-style-type: none">• zavražďování – zlé pohledy, výhrušná gesta, předvádění zbraní, ničení věcí, ubližování jiným v přítomnosti ohrožené osoby• zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá – kam jde, s kým mluví, co říká, kdy se vrátí, omezování samostatnosti a rozhodování o sobě• kritizování a ponižování – nadávky, zesměšňování, snižování schopností, zpochybňování duševního zdraví, zlehčování obav, přehlížení přání a potřeb• vyhrožování a vydírání – nucení k poslušnosti, vyhrožování bitím, přerušování kontaktů, sebevraždou,
--------------------------------	--

³ MARKOVÁ, E. a kol. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006, s. 179-180.

⁴ *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. 2007 [citace 2010-01-02]. Dostupné na WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=355>.

	vydírání přes děti, vnučata, vyvolávání pocitů viny
<u>Fyzické násilí</u>	<ul style="list-style-type: none"> • facky, rány pěstí, kopání, tlučení hlavou (např. o stěnu, topení), rdoušení, tahání za vlasy, bití nějakým předmětem apod. • nejčastějšími důsledky fyzického násilí jsou zhmožděniny, škrábance, řezné rány, zlomeniny popáleniny, poranění hlavy

Nejhůře prokazatelnou formou domácího násilí je psychické násilí. I když je velice latentní, způsobuje větší bolest než násilí fyzické.⁵

Zkušenost obětí s násilím – rok 2008⁶

100,0 % žen, obětí domácího násilí, má zkušenost s **psychickým násilím**

- **81,1 %** žen, obětí domácího násilí, má zkušenost s **fyzickým násilím**

- **53,6 %** žen, obětí domácího násilí, má zkušenost s **ekonomickým násilím**

- **44,4 %** žen, obětí domácího násilí, má zkušenost se **sexuálním násilím**

2.3 Dynamika domácího násilí

Pro průběh domácího násilí je typické, že probíhá v určitých cyklech. Po útoku je reakce oběti oslabena fází usmíření, agresor svého chování lituje a přesvědčuje postiženou osobu, že se u něj jednalo o výjimečný stav zapříčiněný alkoholem, stresem, nezaměstnaností, sporem s nadřízeným, atd.. Násilné útoky vůči oběti se však ve většině případů neustále opakují.

Domácí násilí začíná často verbální agresí, která později narůstá ve fyzické násilí. Pachatel domácího násilí netýrá svou oběť neustále, násilné incidenty jsou střídány s obdobím klidu. Mezi obětí a násilníkem se vytváří zvláštní pouto vzájemné závislosti, které nedovoluje ani jedné straně tento vztah opustit. H. Douglas (1991) zjistil, že v počátečních stádiích cyklu násilí k sobě partneri cítí vzájemné pozitivní

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Psychické týrání partnera aneb Domácí násilí beze stop*. Právo a rodina, 2007, č. 6, s. 1.

⁶ *Domácí násilí – sociologická sonda klientek* [online]. 2009 [citace 2010-01-03]. Dostupné na WWW: <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

emoce. Následně se vzorce násilného chování ustálí a jejich intenzita se zvyšuje. Poté dochází k násilným incidentům, které čím dál více narušují vztah a jeho pozitivní aspekty se vytrácejí. Dle H. Douglase se následně násilí stává záměrným, nebezpečným a promyšleným. Chvilé, kdy oběť neprožívá trestání, sledování, kritizování a omezování jsou čím dál vzácnější. Partner se stává dominantním, panovačným a snaží se oběť od rodiny a přátel izolovat.

Cyklus násilí odráží skutečnost, že mnoho obětí zůstává v násilném vztahu po dlouhé období, přičemž se může v některých případech jednat až o desítky let. Cyklus násilí tvoří část odpovědi na velmi časté otázky jak laické veřejnosti, tak i odborníků. Zejména proč oběť ze vztahu neodejde, proč nepodá na pachatele trestní oznámení, či proč se v některých případech vrací zpět k pachateli. Předpoklad, že k partnerskému násilí dochází v určitém cyklu vyslovila jako první již v roce 1979 L.E.A. Wolkerová na základě svých studií týraných žen. Tento předpoklad vychází ze zjištění, že k násilí nedochází neustále a ochota obětí zůstat v silném vztahu je udržována cyklickým střídáním jednotlivých fází násilí, která zahrnují i relativně klidná období. Tato teorie vysvětluje proces viktimizace oběti a rozvoj chování, které je označováno jako naučená bezmocnost. Cyklus násilí je složen ze tří oddělených a odlišných fází:

Fáze narůstání tenze – sem patří různé mírné incidenty (facky, nadávky, verbální kritizování, pokořování), u oběti dochází ke zvyšování napětí, úzkosti a strachu. Oběť se snaží odvrátit budoucí násilí.

Fáze násilí – poměrně krátká fáze, která trvá několik málo minut až několik hodin. V jejím průběhu tenze násilí z předešlé fáze vrcholí otevřeným násilím. Chování násilníka je nepředvídatelné, nedisponuje dostatečným množstvím sebekontroly. Ze strany oběti je snaha o eliminaci zranění. Následkem této fáze je zranění, popřípadě až smrt.

Fáze klidu - zde dochází ke zklidnění celé situace, v průběhu této fáze se násilník omlouvá, prosí o odpuštění, slibuje, že už se to nikdy nebude opakovat. Projevuje lítost na svým chováním. Oběť cítí odpovědnost za násilí, věří, že se násilník změní, má pocit viny při myšlence na odchod. Fáze klidu může být v počátku nejdelší, ale časem se zkracuje až úplně vymizí. Neustále opakování násilného a vlídného

a milujícího chování udržuje oběť ve vztahu a je mnohokrát i příčinou, proč oběť násilníka neopustí. Na druhé straně, střídání výše uvedených fází násilného partnera nemotivuje ke změně jeho chování. I když se jednotlivé fáze střídají v cyklu, je velmi obtížné předvídat začátek a konec jednotlivých etap z důvodu jejich závislosti na mnoha situačních faktorech. Pro každou fázi cyklu je charakteristické specifické chování a prožívání násilníka i oběti.⁷

2.4 Následky domácího násilí

K typickým důsledkům domácího násilí patří zejména ztráta sebevědomí, ztráta životních iluzí, o které se opírá duševní stabilita, pocit bezmoci, zvýšená psychická zranitelnost, pocit bezmoci, intenzivní pocit viny, sebeobviňování, nápadná oddanost vůči trýzniteli, emocionální labilita, ztráta osobních perspektiv, ztráta radosti ze života, nedůvěra ve vlastní síly a projevy sebedestrukce a deprese. Pro případy domácího násilí bývá typické, že oběť i pachatel minimalizují rozsah i stupeň násilí. Pravidlo pro posuzování domácího násilí říká: Jsou-li dvě verze konkrétní události, verze oběti a verze pachatele, není pravda někde uprostřed, ale je ještě horší, než uvádí to závažnější líčení.

Dopad domácího násilí lze rozdělit do dvou skupin, a to na bezprostřední dopad jednotlivých výbuchů násilí a dlouhodobé důsledky domácího násilí. Bezprostřední reakce na domácí násilí má obraz typické akutní krize. K důsledkům domácího násilí patří tyto oblasti problematického chování oběti:

1. *zablokované ventilování vzteku* – oběti domácího násilí se usilovně snaží utéct před konflikty. Nejsou schopné normálních reakcí, když si na nich někdo vylévá vztek ani když samy cítí vztek. Odnaučily se přímo vyjadřovat své pocity, raději používají nepřímé způsoby, jako je sarkasmus, pasivně agresivní techniky či pomlouvání za zády.

2. *minimalizace násilí* – souvisí s manipulováním reality. Oběť domácího násilí popírá vážnost incidentů i celkové situace, je to forma iluzorní obrany, protože jinak by se musela „zbláznit“.

⁷ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha : LINDE, 2008, s. 36-37.

3. *manipulace* – oběť se naučí vnímat realitu pokřiveným, zmanipulovaným způsobem. Aby alespoň zdánlivě rozuměla tomu, co se jí děje, hledá pro sebe přijatelné vysvětlení, obviňuje sama sebe za výbuch násilí, neboť nesplnila očekávání partnera. Ztrácí schopnost spolehlivě pro sebe rozlišit, co je a co není normální.

4. *disociace* – účinný způsob, jak otupit prožívání emocí. Jde o psychický mechanismus, který chrání oběť před tím, aby naplno prožívala bolest, ať už fyzickou či psychickou. Může jít o úplné „vymazání pocitů“ (oběť nevnímá podněty), o psychogenní anamnézii (ohraničená ztráta paměti), nebo pak v extrémní podobě o tzv. mnohočetnou osobnost.

5. *přílišná ochota vyhovět* – u osob týraných partnery časem vzniká nápadná tendence vyhovět násilníkovi, a tak eliminovat startéry pro výbuch jeho agrese. Tento naučený postup pak uplatňují i vůči jiným autoritám. Smyslem extrémní vstřícnosti je předcházet jakýkoliv konfliktům.

Psychologická pomoc obětem domácího násilí se musí zaměřit právě na tyto důsledky. Při péči o oběti domácího násilí je nutné přímo se ptát na incidenty a výbuchy domácího násilí. Značnou chybou by bylo pracovat s představou, že oběť domácího násilí je duševně nemocná. Poškodilo by to samotnou oběť, která se něčeho takového intuitivně obává. Jakmile se oběť vnitřně zklidní, je možné začít s obnovou zdravých způsobů myšlení a chování.⁸

2.5 Omyly v přístupu k domácímu násilí

Delikt domácího násilí je spjat s řadou chybných, ale rozšířených představ. Snad největší mýtus o domácím násilí zní: Domácí násilí je soukromá věc, do které se nemají cizí lidi ani stát plést. Na počátku soužití stojí privátní rozhodnutí obou partnerů, své problémy si mají proto vyřešit sami. Pravdou je, že násilí nemůžeme tolerovat a je lhostejné, zda jde o násilí mezi blízkými osobami nebo cizími osobami. Násilí není a nemůže být nikdy soukromou záležitostí. Každý má právo na ochranu své důstojnosti, zdraví a života.

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc existuje*. In Bulletin odboru prevence kriminality MV ČR, 2001, s. 18-19.

Velmi rozšířeným mýtem je představa, že domácí násilí se ve středních a vyšších vrstvách nevyskytuje a že postihuje pouze sociálně slabé rodiny, které žijí či lépe řečeno živoří někde na okraji společenského spektra. Pravdou je, že domácí násilí nejde ruku v ruce s materiálním blahobytem rodiny ani se vzdělanostní úrovní partnerů. V dobře zajištěných rodinách může být domácí násilí dokonce urputnější.

Velmi rozšířeným stereotypem je také představa, že pachatel domácího násilí je výlučně negativní charakter a kompletně odpudivá osobnost, zatímco oběť je krystalicky čistá a vzorná bytost, která se vyznačuje pouze samými ctnostmi. Pravdou je, že pachatelé i oběti domácího násilí jsou živými bytostmi se vším všudy. Násilná osoba může například být na svém pracovišti vážený člověk. A naopak oběť může být v mnoha ohledech nedokonalá. Ani nedokonalost oběti však neospravedlňuje násilí. Nikdo nemá právo druhého týrat.

Silně zakořeněná představa říká, že cyklus násilí je fatální. Do partnerských vztahů přinášíme naše zkušenosti z dětství, kopírujeme modely soužití našich rodičů. Kdo zažil násilí mezi otcem a matkou, bude i ve vlastním partnerském životě přijímat roli oběti nebo násilníka. Pravdou je, že domácí násilí není osudovým, nevyhnutelným jevem. Může postihnout kohokoli, aniž by zažil násilí v dětství. Při vhodné péči a podpoře ho lze zamezit. U osob, které si nesou traumata z dětství, bude terapie náročnější.

V laické veřejnosti je také zakořeněná představa, že pachatel domácího násilí je primitivní, nevzdělaná, vzteklá, impulzivní a vždy útočná osoba, která se na první pohled liší od slušného člověka. Mnoho lidí se utěšuje představou, že domácího násilí se dopouští pouze nenormální, duševně nápadná či dokonce chorá individua. Pravdou je, že k domácímu násilí se uchylují i jedinci, kteří jsou jinak úspěšní, např. v pracovním prostředí a kteří jsou považováni za společenské a konformní lidi. Pravdou je, že domácí násilník mívá často dvojí tvář. Násilnický je pouze ke svému partnerovi, zatímco před okolním světem a v oficiálních sociálních situacích vystupuje jako solidní, seriózní osoba.

Mýtus o typické oběti hovoří o tom, že jestliže máte pocit, který lze vyjádřit slovy „nevypadá jako žena (partner), kterou (kterého) by někdo bil“ jste pravděpodobně v zajetí mýtu o typické oběti. Laická veřejnost věří, že oběti domácího násilí se mohou stát pouze pasivní, závislé, nesamostatné puťky, které si vše nechají líbit. Pravdou je, že neexistuje typická oběť domácího násilí. Každý partner, muž či žena, může sklouznout do pozice týrané oběti. Vzdělání, pracovní úspěchy ani materiální jistota nechrání před násilím za zavřenými dveřmi privátů.

Stereotyp o vině oběti zase předpokládá, že každé domácí násilí musí mít svou jasnou instrumentální příčinu nejlépe v chybné komunikaci s partnerem. Oběť zřejmě provokuje svého partnera k násilným výbuchům. Nebývá to pravidlem.

Alkohol ani drogy nejsou skutečnou příčinou domácího násilí. Fungují spíše jako omluva. Násilníci budou ubližovat partnerům v opilém i střízlivém stavu. Někdy se dokonce záměrně alkoholizují, protože později mohou vliv alkoholu použít jako výmluvu pro své násilné jednání. Alkohol a jiné závislosti komplikují domácí násilí, ale zpravidla nevysvětlují jeho skutečné příčiny.⁹

2.6 Oběť domácího násilí

Ve většině případů jsou oběťmi ženy (dle výzkumů až 96 %). Musíme ale počítat s tím, že mnohé rodinné drama nikdy nevyjde najevo. Zpočátku se většinou jedná o psychický tlak, nadávky, zesměšňování, někdy neuvěřitelné ponižování blízkého člověka. Příkladem je žena, která se musela každý večer před manželem zvážit, a manžel pak rozhodl, zda s ním smí povečeřet. Pokud se mu váha nezdála, poslal ženu běhat po schodech v domě.

Reakce oběti na trvalý tlak bývají pasivní, pro klid a ze strachu se oběť podvolí. Panuje řada předsudků, které v důsledku přitíží oběti a komplikují jí cestu k pomoci.

Domácí násilí rozhodně není italská domácnost. I když ani trvalé žití v domácnosti, kde létají talíře, není nic snadného. Při domácím násilí jsou jednoznačně

⁹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007, s. 43-45.

určeny role, nejde o vzájemnou výměnu názorů. Děje se opakovaně a pachatel postupně přitvrdí. Od zesměšňování přejde k psychickému týraní. Nejdřív přichází ponižování, omezování práv oběti. Bývá zesměšňována, je líčena jako neschopná, ošklivá, nepřitažlivá, pak přijde fyzické napadání, někdy sexuální útoky.

Často se jako důsledek domácího násilí objevují velmi závažná zranění, které si vyžádají lékařské ošetření a hospitalizaci. Oběti bývají také bity, páleny, pořezány, padají ze schodů. Ani nejvyšší stupeň gravidity není ženám ochranou. V nejzávažnějších případech dochází ke smrtelnému zranění. Bohužel každoročně jsou i oběti na životech. Dojde ke smrtelnému zranění oběti nebo paradoxně oběť v zoufalství či sebeobraně zabije útočníka.

S muži postiženými domácím násilím se setkáváme zřídka. Důvodem může být to, že přece jenom ženy nebývají tak často násilné. Pokud ano, mohou se muži domnívat, že násilí do vztahu patří.

Pro oběť je typické, že její sebevědomí je nízké, křehké, skoro bychom řekli, že oběti žádné sebevědomí nemají. Děti přichází na svět vybaveny poměrně slušným sebevědomím. Okolí ho začne postupně zpracovávat. Pokud takové dítě, a často to bývají dívky, slýchá, že k ničemu není, nic dobrého si nezaslouží a má držet ústa, tak přijme podobné zacházení ze strany svého partnera daleko snáze. Pokud navíc dítě žije v atmosféře konfliktů nebo násilí už v dětství, nepřijde mu takové manželství jako něco zvláštního. A je jasné, že zvláštní podpora pro odchod od násilníka nepřijde od matky, která s podobným násilníkem žije již desítky let.¹⁰

Prvním a zásadním krokem osvobození oběti zpod tyranie násilníka bývá podpora oběti v separaci. V podmínkách většího města a za předpokladu dobré spolupráce s orgány sociální péče i některými neziskovými organizacemi to možné jistě je. Oběti násilí je ovšem nutno vysvětlit, že odchod může znamenat i výrazné komplikace ve vztahu k dětem. Proto bývá nejlepší, aby oběť od násilníka odešla rovnou i s dětmi.

¹⁰ VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*, 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008, s. 91-93.

Oběť, která opustí násilníka, se pravděpodobně vystaví následnému přesvědčování či vyhrůžkám, aby se vrátila do společného obydlí. Agresor zpravidla poukazuje na zájmy dětí a rodiny jako celku a slibuje, že své jednání nebude opakovat. Pokud byly projevy agrese ovlivněny alkoholickými či jinými závislostmi, je kategorickou podmínkou smíření léčba. Návrat do společného bytu by pak měl být podmíněn trvalou abstinencí násilníka. Bez ohledu na to, zda v agresivních projevech hraje roli alkohol či nikoliv, je nutná změna životního stylu, ujasnění a nové definování partnerských rolí mezi (bývalým) násilníkem a (bývalou) obětí.¹¹

Upozorníme ještě na jeden vyskytující se jev - oběť přichází na úřad (policii, do azylového domu) nejistá a předpokládá odmítnutí, nedůvěru ve svá slova a bagatelizaci skutku. Proto někdy může mít sklon některá fakta nadsazovat, „přehánět“ nebo některé skutečnosti naopak zatajovat. Teprve po získání důvěry v úřad se oběť stává otevřenější a poškozená je i ochotna korigovat některá vyjádření nebo uvést informace, které na první „zběžný“ pohled svědčí v její neprospěch. Za prvotní „nedostatečnou věrohodnost“ není na místě oběť jakkoliv „sankcionovat“ - navození vstřícné atmosféry a získání důvěry oběti je rolí především samotného úřadu. „Nadsazování“, „přehánění“ či zkreslování okolností známe ostatně i od všech ostatních dotčených osob, zejména obviněných z deliktu, stejně jako je známe v jiných kauzách od poškozených zdůrazňujících „závažnost“ narušení jejich např. majetkových nebo občanských práv. Nezapomeňme též, že výpověď je vždy subjektivním popisem, kdy každý zdůrazňuje nebo vyzdvihuje jen okolnosti důležité ze svého pohledu.

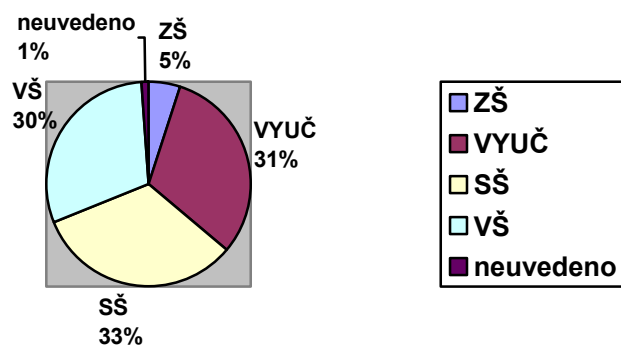
2.7 Pachatel domácího násilí

Dosavadním zjištěním se dá říci, že neexistuje typický pachatel stejně jako neexistuje typická oběť domácího násilí. Pachatelem domácího násilí je nejčastěji muž, a proto se budeme zabývat pachateli násilí na ženách. Násilí se na ženách se dopouštějí muži všech věkových kategorií a vzdělání, což dokládají níže uvedené grafy č. 1 a 2¹², které vycházejí ze statistiky ROSA – občanské sdružení.

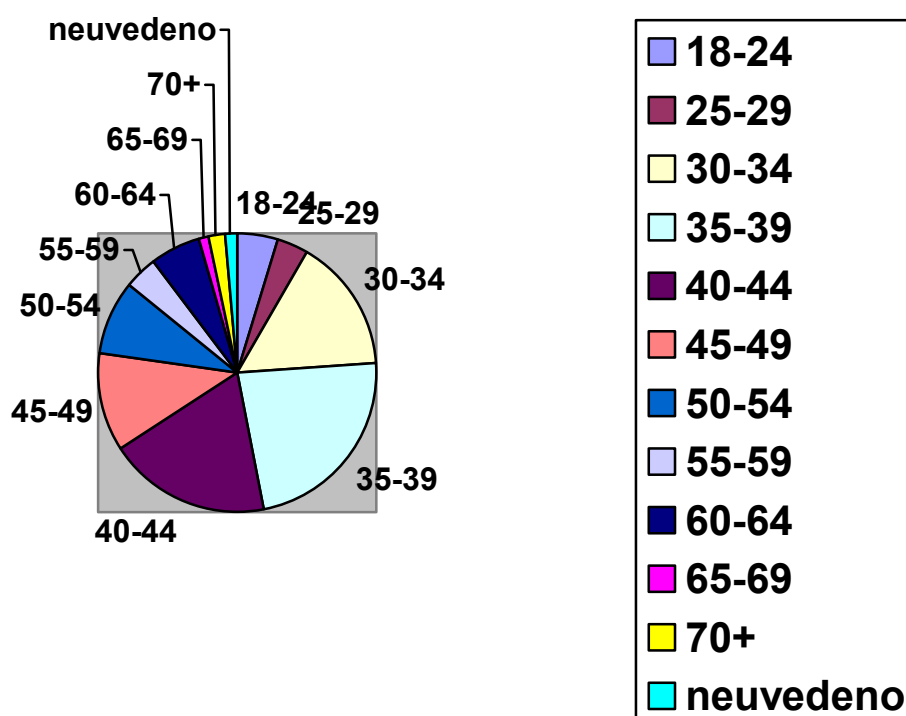
¹¹ NOVÁK, T. *Manželské a rodinné poradenství*, 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006, s. 66.

¹²*Domácí násilí – sociologická sonda klientek* [online]. 2009 [citace 2010-01-03]. Dostupné na WWW: <http://www.rosaos.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

Graf. č.1: Vzdělání pachatelů – mužů domácího násilí, 2008

Graf č. 2: Věková struktura pachatelů – mužů domácího násilí, 2008

Z grafu č.1 vyplývá, že největší počet pachatelů domácího násilí je zastoupen mezi středoškoláky (33 %), následují vyučení (31 %), vysokoškoláci (30%) a pachatelé se základním vzděláním (5 %).

Z grafu č. 2 vyplývá , že mezi těmi, kdo se násilí nejčastěji dopouštějí jsou zastoupeny věkové skupiny 35 – 39 let (24 %), 40 – 44 let (19,9 %), a 30 – 34 let (16,3 %).

Psychologická literatura se zdráhá určovat profil typického pachatele domácího násilí (zřejmě z důvodu lákavosti určitého „zaškatulkování“, které pak vede k „profesní slepotě“ v případech, které do „škatulky“ nezapadají). Na základě praktických zkušeností však lze přece jen vyzorovat určité častěji se objevující osobnostní rysy.

Především je nutno říci, že pachatel není nemocný člověk - řada delikventů sice vykazuje psychopatické osobnostní rysy, porucha osobnosti (anetická, hraniční, hystriónská atd.) však není nemocí (o to hůře je ovlivnitelná).

I emočně plochá, neempatická, egocentrická a nezralá osoba může být z psychiatrického hlediska zdravá.

Pokusíme-li se popsat některé častěji se vyskytující rysy pachatelů domácího násilí, jedná se mj. o nezralost, snížené či naopak navenek přehnané sebevědomí, komplikovaný vztah k otci nebo matce i k vlastní osobě, prožité násilí nebo citová deprivace v dětství, nejistá mužská identita, tradiční představy o roli ženy v manželství a ve společnosti, přezíravost k partnerce či naopak nejistota při srovnání s ní, majetnictví, žárlivost a potřeba kontrolovat, manipulativní sklony, nekritičnost a většinou naprostá absence náhledu na nepřipustnost vlastního jednání.

K rizikovým okolnostem můžeme někdy zařadit nižší vzdělání násilníka oproti oběti (středoškolák a vysokoškolačka) a vždy pak ztrátu zaměstnání (nižší sebevědomí pachatele, kompenzované zvýšenou kontrolou a ponižováním partnerky). Mezi rizikové faktory, které by nás měly upozornit na nebezpečnost pachatele, pak řadíme zejména držení zbraně nebo zálibu ve zbraních (bodné, střelné), nadužívání alkoholu nebo jiných drog, opakované násilné chování v minulosti, žárlivost, majetnictví a „špehování“ partnerky, také zastrasování, vydírání a vyhrožování sebevraždou a dále násilné chování i k ostatním členům

rodiny nebo k okolí (násilí nebo nátlak a zastrašování jsou vnímány jako legitimní prostředek, jak prosadit svoji vůli - třeba i vůči úřadu). Pachatel nemusí vykazovat všechny znaky najednou, ale pokud jakkoliv navenek slušný člověk opakovaně přichází podnapilý z restaurace, poté partnerku bije a kope do ní nebo ji „vyslýchá“ v kuchyni s nožem v roce, bodá do stolu, je třeba opravdu zpozornět.

Existuje samozřejmě mnoho individuálních rozdílů a jsou samozřejmě lidé s výše uvedenými charakteristikami, kteří se domácího násilí nedopouštějí, a lidé, kteří do žádné typické „škatulky“ nezapadnou, a přesto půjde o násilníky. V praxi se můžeme setkat (to ale spíše v menšině případů) s „pokornými“ pachateli, kteří neuměle zapírají napadení manželky před dětmi a uvědomují si, že pochybili, jakkoliv se k jednání nepřiznají („já ženy nebiji“, „bránil jsem se“, „zavadil jsem o ni“, „jen jsem ji odstrčil“ atd.). Stejně tak můžeme potkat „slušné“ občany a „platné členy společností“ se vzděláním, vysokým platem a společenským uznáním, pro něž je obvinění z napadení manželky „nepochopitelné a neslýchané“, příp. se opět „bránili“, nebo jde o „výmysl té jeho hysterky“. Nejméně příjemnou variantou jsou pak „paranoidně-kverulantské“ typy podávající stížnosti a trestní oznámení na všechny a na všechno a beroucí obhajobu svého jednání jako formu seberealizace a boje proti „spiknutí“ policie, úřadů, soudů, neziskových organizací a bývalé partnerky či manželky. Potkat však můžeme skutečně kohokoliv, a výše vzdělání, platu, společenské chování ani osobní šarm (příp. náboženské přesvědčení) na straně podezřelého domácí násilí rozhodně nevyklučuje (násilníky najdeme i mezi herci, politiky, hvězdami pop-music, učiteli, policisty, novináři, umělci atd.).¹³

2.8 Děti v rodině s domácím násilím

Podle výzkumů v 84 % rodin s domácím násilím žijí děti. Role dětí mohou být dvojí. Velké procento dětí se stává svědkem domácího násilí, někdy i velmi brutálních činů. Z poradenské praxe je znám případ, kdy otec zapálil před synem manželce vlasy

¹³ POTMĚŠIL, J. *Domácí násilí v přestupkovém řízení, publikováno, publikováno v Automatizovaném systému právních informací, ID: LIT29898CZ, článek ze dne 1. března 2008, [citace 2010-02-14].*

a pak se jí posmíval. Přímý útok na děti je méně častý. Spíše vidíme vyžadování poslušnosti, velmi přísnou výchovu a znevažování druhého rodiče.¹⁴

Děti různých věkových kategorií zažívají různé podoby domácího násilí mezi rodiči. Všichni akceptují, že děti trpí, když je matka partnerem týrána, zneužívána, ponižována, či jinak ohrožována ve své lidské důstojnosti, nebo dokonce na zdraví, nebo životě. Prozatím slepé místo výzkumu představuje problém, kdy jsou násilím postiženi otcové. I když z pohledu výzkumných policejních statistik jde o vzácný jev, který by neměl být ignorován. Do současné doby nemáme specifické poznatky, které by hovořili o tom, jaké důsledky má pro děti psychické či fyzické týrání otce. Vychází z toho, že z pohledu dětí není fundamentálního rozdílu mezi násilím páchaným na matce nebo otcí. Někteří experti však upozorňují na to, že pohlaví oběti a pohlaví pachatele je přece jenom jinak důležité pro syny nebo dcery, protože děti vnímají domácí násilí ve vazbě na svou příslušnost k mužskému či ženskému pohlaví.

Do domácího násilí jsou vtaženy děti všech věkových kategorií od kojenců až po pubescenty. Násilí se v partnerském vztahu může objevit dříve či později. Oběti vypovídají, že zlomovými událostmi jsou ztráta zaměstnání partnera, potíže v pracovní kariéře, zevšednění vztahu atd. Z těchto údajů plyne, že dítě může být ovlivněno násilím mezi rodiči v různých vývojových obdobích. Diferencované poznatky o specifikách dopadu domácího násilí v závislosti na věku dítěte nejsou k dispozici. Zatím se vychází z předpokladu o vyšší traumatizaci v jejich nízkém věku. Poučka tvrdí: čím mladší dítě, tím vážnější následky. Zkušenosti z individuálních případů tomu však poněkud protiřečí, neboť i pubescenti a mladiství mohou být ve svých životních postojích a hodnotách násilím mezi rodiči silně otřeseni.

Zhruba 20-25 % dětí se vměšuje do násilných incidentů (prosí násilnou osobu, aby upustila od svého jednání, nebo se pokouší ohrožovanou osobu bránit). V průběhu útoků na matku je napadeno také 10 % dětí a 2 % dětí přechází z různých důvodů a motivů na stranu agresora.

¹⁴ VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*, 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008, s. 95.

Asi čtvrtina žen uvádí, že děti o domácím násilí nic netuší. Je však třeba zdůraznit, že jde o údaje získané od týraných žen. Děti stojí zatím i v této otázce mimo dosah či zájem výzkumníků. Z terapeutické praxe s dětmi týraných žen pobývajících v azylových domech je zjevné, že předpoklad matky o nic netušících dětech je pouze iluzí.

Zhruba dvě třetiny žen na útěku před násilníkem mají s sebou děti. Většinou jde o mladé děti pod 12 let. Sociální pracovníce pozorují, že malé děti jsou domácím násilím traumatizovány velmi silně. Bývají tak vystrašené, že je nelze od matky oddělit, umístění ve školce není možné. Obdobné zkušenosti zaznamenávají poradci ve specializovaných poradnách. U malých dětí z rodin postižených domácím násilím se vyskytují vývojové retardace, poruchy koncentrace a spánku, extrémní fixace na matku, školní problémy, zvýšená agresivita atd. Časté jsou i následky na tělesném zdraví. Typický je pokles imunity a také zvýšená afinita k nemocem z nachlazení.¹⁵

Policie České republiky je povinna při kontaktu s případy domácího násilí zjišťovat a dokumentovat přítomnost dětí. Psychologická pomoc a podpora dětem z rodin postižených domácím násilím však není do současné doby systematicky rozpracována. V případě realizace vykázaní by ji měla zprostředkovat intervenční centra. Ve všech ostatních případech záleží především na aktivitách matky. Problém nastává zejména s nedostatkem či spíše absencí speciálních programů péče o děti po traumatizaci způsobené domácím násilím mezi rodiči.

Obecně platí, že násilní muži se nikoliv zřídka pokoušejí dosáhnout kontroly nad partnerkou právě cestou uplatňování práva na styk s dětmi, a to i když dříve projevovali o děti pramalý zájem. Na druhé straně mohou děti trpět ztrátou kontaktů s otcem, a jejich zájmy se tudíž mohou dostat do rozporu se zájmy ohrožené matky.

Většina žen s upraveným právem otce na styk s dětmi si neztěžuje na násilí, ale na jiné problémy. Nejčastěji jsou to stesky, že otec nedodrží termíny schůzek s dětmi, nebo že se o ně dobře nestará. Zhruba jen 20 % žen, které dříve partner napadal, je při předávání dětí vystaveno urážkám a různým vyhrůžkám. Pouze vzácně

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008, s. 43-44.

pokračují i fyzické útoky. Výjimku tvoří pouze vzorec domácího násilí, u něhož je registrováno více útoků na matky a děti, a dokonce i pokusy o vraždu. Časté a velmi intenzivní domácí násilí tudíž obsahuje specifická rizika pro matky i děti. Právě v těchto případech je nutné velmi obezřetně naplňovat právo otce na styk s dětmi a vnímat bezpečí žen i dětí jako prioritu.

Dříve upozorňovaly na problém bezpečí matek v rámci zajišťování styku otců s dětmi hlavně azylové domy. Dnes je právě tato otázka považována za aktuální problém zákonů na ochranu rodiny před domácím násilím v řadě zemí EU. Experti odhadují, že v budoucnu je třeba poznatky o dynamice domácího násilí zapojit do posuzování živých případů, ve kterých je třeba řešit styk otce s dětmi po odluce či rozvodu mnohem více než tomu bylo doposud. Experti dále tvrdí, že je nutné stanovit specifická ustanovení pro mimořádnou situaci, kdy rozvod nastává v přímé souvislosti s domácím násilím.

Velmi závažným problémem se stal kontakt otce s dětmi v končícím partnerském vztahu, kde se odehrávají různé bitvy mezi rodiči. Nikoli téma rozvodu, ale téma dětí je polem do kterého se přesouvají střety mezi rodiči. Problematicizování této věci může být samozřejmě zneužíváno i ženou – matkou k trestání nepohodlného partnera. Je smutným faktem, že práva otců ve vztahu k dětem mohou být zneužívána ke kontrole a moci nad obětí domácího násilí. Za jádro problému lze považovat otázku, zda může být násilný partner dobrým otcem. Zda jeho styk s dětmi po rozvodu prospívá, či nikoli. V tom spočívá i dilema matky. Na jedné straně se odpoutává od partnera, na druhé straně je vyzývána, aby podporovala styk dětí s otcem, protože rodiče zůstávají rodiči i po ukončení partnerského vztahu. Zdůrazňuje se, že otcovství představuje pozitivní hodnotu, kterou je třeba v zájmu dětí naplňovat. Matky se v tomto problému těžko orientují, opět se u nich vynořují strach a obavy jak o sebe, tak o děti. Právě z tohoto důvodu se objevuje otázka, jak podpořit právo násilných otců na styk s dětmi, aniž by pokračovalo ohrožování matky či potomků. Experti připouštějí tato východiska. Zejména, že případy domácího násilí, kdy styk s otcem s dětmi může být v dané době a vzhledem ke konkrétním okolnostem nežádoucí. Dále, že případy

s ukončeným domácím násilím, kdy styk s otcem může přinášet pozitivní hodnoty pro otce i pro děti. A v neposlední řadě, že každý případ je nutné posuzovat individuálně.¹⁶

2.9 Specifika domácího násilí - shrnutí

Můžeme poznamenat, že případy domácího násilí jsou těžko porovnatelné s jinými (zdánlivě podobnými) skutkovými podstatami trestných činů, přečinů či přestupků. Domácí násilí má celou řadu specifíků, na které bychom neměli zapomínat a na které musíme brát ohled, řešíme-li tento patologický jev.

Základní zvláštností případů domácího násilí je skutečnost, že k nim dochází zpravidla v soukromí a v rámci osobního a citového pouta, resp. v družském nebo manželském/rodinném vztahu. Vzhledem k soukromému prostředí páchaní deliktu je domácí násilí pro okolí skryto a ze strany pachatele i oběti existuje silná motivace tuto skrytost udržovat a posilovat (na straně oběti např. i z důvodu studu či neochoty sobě a okolí přiznat selhání vztahu, které zvláště ženy považují za selhání osobní).

Dalším typickým a zároveň politováníhodným specifíkem je přítomnost dětí ve vztahu, resp. u domácího násilí - děti jsou až v 95% případů jeho svědky. Tím je velmi negativně ovlivňován jejich vývoj, duševní pohoda, vnímání vlastní hodnoty a proces vytváření hranic vůči dalším nežádoucím vlivům, resp. lidem (doma jsou osobní hranice dětí nerespektovány a soustavně porušovány). V konfrontaci s chováním rodičů je narušováno jejich sebevědomí a sebeúcta, zažívají pocity nejistoty, strachu a viny, a do budoucna je u nich ohrožena i schopnost navázat funkční partnerský vztah. Chlapci též mají (je-li násilníkem otec) častěji sklon napodobovat svůj „vzor“, dívky se zas v dospělosti častěji identifikují s rolí oběti.

Charakteristická je dále postupná eskalace domácího násilí, které začíná drobným omezováním osobní svobody, pokračuje urážkami a zesměšňováním, přerůstá ve fyzické násilí a v horších případech končí i vážnými formami ublížení na zdraví, eventuálně smrtí (několik desítek vražd z celkového počtu cca 100 vražd ročně). Vzhledem k osobnímu vztahu mezi pachatelem a obětí a vzhledem k pozvolnému

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008, s. 45-46.

nárůstu násilí, prokládanému obdobími klidu, omluv a slibů, oběť v takovém vztahu setrvává i velmi dlouho. Zatímco pokud nás na ulici přepadne a oloupí cizí člověk, okamžitě věc řešíme, voláme policii a dožadujeme se potrestání pachatele, v případě domácího násilí si oběť z výše naznačených důvodů „nechá líbit“ i to, co by anonymnímu pachateli nikdy netolerovala.

Vztah s domácím násilníkem lze přirovnat ke vztahu s alkoholikem - nemá smysl jej „zachraňovat“, doufat, věřit v jeho polepšení, ale je třeba jej naopak co nejdříve opustit a přerušit s ním jakékoliv kontakty a pouta, přes „morální“ či jiné závazky. Jde samozřejmě o zásadní a těžké rozhodnutí, k němuž musí oběť „uzrát“. V realitě opouští oběť partnera několikrát - buď u ní převáží pozitivní city k partnerovi, nebo se nechá přemluvit, resp. umluvit, kdy alespoň nakrátko uvěří slibům násilníka a vrátí se, anebo zkrátka ještě není připravena a definitivně rozhodnuta.

Pachatel odmítá partnerku „propustit“, střídavě jí slibuje nebo vyhrožuje pomstou, vraždou či sebevraždou, a pro některé násilníky je budoucí život bez bývalé partnerky nepředstavitelný - „nezahodí přece tolik let“, některé takové případy pak končí i vraždou partnerky a následnou sebevraždou pachatele (řada pachatelů vykazuje až patologickou závislost na partnerce, jakkoliv ji třeba i vyhazují z bytu nebo domu).

Z dikce výše uvedených odstavců se může zdát, že obětí domácího násilí jsou většinou ženy, a pachateli zejména muži. Ovšem i muži se stávají oběťmi domácího násilí, stejně jako senioři, kde předpokládáme ještě vyšší latenci, než je tomu u žen. Muž týraný svojí partnerkou je okolím vnímán jako „bačkora“, je předmětem posměchu a jen těžko se odhodlává k žádosti o pomoc.

Existují samozřejmě i případy, kdy např. dvacetiletá dcera týrá svoji matku, domácí násilí existuje i v homosexuálních/lesbických párech. Ať už je však poměr muži/ženy mezi oběťmi domácího násilí jakýkoliv, ženy jako oběti zpravidla trpí horšími následky, útoky proti nim jsou hrubší, a častěji končí vážnými formami ublížení na zdraví, eventuálně smrtí.

Dodejme však, že co se týče složení „klientů“ policie nebo obecních úřadů, tvoří v případě domácího násilí ženy-oběti týrané a napadané manželé či partnery drtivou většinu poškozených. (U mužů lze postupný nárůst "viditelného" domácího násilí očekávat teprve poté, co se odváží o své situaci mluvit, kdy překonají stud, obavy ze zesměšnění a pocit ponížení).

Dotkli jsme se už otázky náročnosti řízení vedeného ve věci deliktu, který vykazuje znaky domácího násilí. Po procesní stránce je pro takové řízení typická zdlouhavost, absence kvalitních důkazů, váhavost, vyčerpání a horší psychický stav poškozené, arogance pachatele a dále alibismus nadřízených orgánů, mají-li rozhodnout o odvolání. Nejvíce „potrestaným“ je nakonec často oběť, která si „neuváženým“ rozhodnutím bránit se proti násilnému partnerovi, např. přivoláním policie nebo podáním trestního oznámení, „zajistí“ řadu měsíců trvajících úřední martyrium, kdy musí už po několikáté popisovat, co se jí přihodilo, čelí výhrůžkám pachatele, je s ním znovu konfrontována, a vedle např. přestupkového řízení, jemuž příliš nerozumí, musí souběžně řešit řadu dalších problémů (bydlení, děti, společné účty, práci, rozvod, existenční problémy).¹⁷

¹⁷ POTMĚŠIL, J. *Domácí násilí v přestupkovém řízení*, publikováno, publikováno v Automatizovaném systému právních informací, ID: LIT29898CZ, článek ze dne 1. března 2008, [citace 2010-02-14].

3 PRÁVNÍ REGULACE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

3.1 Trestněprávní předpisy

Trestněprávními předpisy pro účely této kapitoly rozumíme starý a nový trestní zákon. Starý trestní zákon publikovaný ve sbírce zákonů pod číslem 140 z roku 1961 přinesl jako první v roce 2004 trestněprávní regulaci domácího násilí a sice ve svém paragrafu 215a.

Nicméně tento zákon byl s účinností k 31. prosince 2009 zrušen a byl nahrazen novým trestním zákoníkem publikovaným ve sbírce zákonů pod číslem 40 z roku 2009 (účinný od 1. ledna 2010). Tento předpis problematiku domácího násilí reguluje nadále, ovšem můžeme zde oproti staré právní úpravě zaznamenat některé významné odchylky. Tyto dva předpisy podrobíme analýze a následně i komparaci.

3.1.1 Zákon č. 140/1961 Sb.

Starý trestní zákon reguloval domácí násilí prostřednictvím ustanovení § 215a nesoucím názvem „Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“ a jeho regulace má následující znění: *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, může být potrestán odnětím svobody až na tři léta. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán spáchá-li takový čin zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.*¹⁸

Týráním je zde zamýšleno úmyslné zlé nakládání s blízkou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškození, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám nebo jiným činnostem, kterou týranou osobou neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují). Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého

¹⁸ § 215a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvající stejně jako vznik následků na zdraví.¹⁹

3.1.2 Zákon č. 40/2009 Sb.

Nový trestní zákoník z roku 2009 pak zvyšuje trestní sazbu obsaženou v prvním odstavci nového § 199, který nese název „Týrání osoby žijící ve společném obydlí“ a zároveň zavádí kvalifikovanou skutkovou podstatu s novými trestními sazbami pro nejpatologičtější podoby domácího násilí. *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li uvedený čin zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo páchá-li takový čin po delší dobu. Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li uvedeným činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo smrt.*²⁰

Komparací s původním zněním § 215a zák. 140/1961 Sb. zjistíme, že tedy došlo ke zvýšení horní hranice trestní sazby v prvním odstavci ze tří na čtyři roky odnětí svobody. Do kvalifikované skutkové podstaty bylo nově zakotveno spáchání tohoto trestného činu na více osobách (konkrétně na nejméně dvou osobách) a dále skutečnost, že byla tímto jednáním způsobena těžká újma na zdraví. Dále byl přidán 3. odstavec, kde je stanovena trestní sazba v rozmezí 5 – 12 let, pokud se pachatel dopustí jednání uvedeného v odstavci 1. a způsobí jím těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo následkem takového jednání bude smrt. Zde je nutné poznamenat, že jednání pachatele musí naplňovat znaky subjektivní stránky zavinění z nedbalosti, neboť v případě úmyslného zavinění se jedná o trestný čin vraždy s vymezením trestní sazby 10 – 18 let odnětí svobody.

¹⁹ *Legislativa v ČR* [online]. 2010 [citace 2010-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cr/>>.

²⁰ § 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

3.2 Zákon na ochranu před domácím násilím - geneze

Zákon na ochranu před domácím násilím (jeho oficiální název je *zákon kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*, dále jen „zákon“) publikovaný ve sbírce zákonů v roce 2006 pod číslem 135 prodělal za dobu své krátké existence také celou řadu pozoruhodných a zásadních změn, neboť do dnešního dne byl třikrát novelizován. Zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2007.

Původní znění zákona ve své autentické podobě vydrželo v účinnosti pouze do 19. února 2007. Zákon v této době obsahoval pět zásadních částí, přičemž jednotlivé z nich měnily zákon o Policii České republiky (část první zákona), dále občanský soudní řád (část druhá zákona), trestní zákon (část třetí zákona), zákon o sociálním zabezpečení (část čtvrtá zákona) a konečně zákon o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení (část pátá zákona).²¹

Zákon byl tedy poprvé změněn zákonem č. 29/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Touto první novelou byla zrušena část čtvrtá. V této podobě setrval zákon až do 31. prosince 2008.²²

Druhá novela byla provedena zákonem č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky; tímto předpisem byla zrušena první část zákona. V této podobě setrval zákon až do 31. prosince 2009.²³

Poslední novela byla provedena zákonem č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, tou byla zrušena část třetí zákona.²⁴

²¹ Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

²² Zákon č. 27/2009 Sb., kterým se mění některé zákony.

²³ Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zák. o PČR.

²⁴ Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

V současné době tedy ze zákona zůstalo pouhé torzo, které doplňuje v některých podrobnostech občanský soudní řád. Jediná zásadní regulace se pak týká výkonu rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným. *Nařídil-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval kontakty s ní, zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí. Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání předběžného opatření podle § 76b pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.*²⁵

3.3 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí pamatuje na problematiku domácího násilí na jediném místě, toto je ovšem dle mého soudu a z hlediska dalšího nerušeného vývoje dítěte vcelku zásadní. *Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany, zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili, pokud se v tomto zákoně nestanoví jinak. Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně-právní ochrany na skutečnosti uvedené v § 7 (Každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti, na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti...), jsou povinni zachovávat mlčenlivost o místu pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem, a jsou rovněž*

²⁵ § 273b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

povinni zachovávat mlčenlivost o údajích o osobách, jimž bylo dítě svěřeno do péče budoucích osvojitelů, jakož i o místě pobytu takového dítěte.²⁶

3.4 Zákon o dobrovolnické službě

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě) reguluje problematiku domácího násilí ve vztahu k dobrovolnické službě organizované podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu. *Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase.²⁷*

3.5 Zákon o sociálních službách

V případě zákona o sociálních službách se jedná o složitý a komplexní právní předpis, který upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb, inspekci poskytování sociálních služeb a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách. V tomto zákoně je v § 60a upraveno také postavení intervenčních center.

Na základě vykázaní ze společného obydlí podle zvláštního právního předpisu²⁸ je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby

²⁶ § 57 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁷ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů [zákon o dobrovolnické službě].

²⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové.

Služby obsahují tyto základní činnosti:

a) sociálně terapeutické činnosti,

b) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba podle poskytovaná formou pobytových služeb obsahuje vedle základních činností uvedených výše tyto základní činnosti:

a) poskytnutí ubytování,

b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.

Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.²⁹

3.6 Zákon o Policii České republiky

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky upravuje samotný základ právní regulace postupu policejního orgánu v souvislosti s vykázáním násilníka z obydlí, kde tento šikanuje oběť domácího násilí. Jedná se podstatnou právní úpravu ve spojitosti s domácím násilím; ta je upravena v hlavě VII zákona a pozoruhodné na ní je, že ve svém znění v podstatě setrvává na původní úpravě, která byla obsažena ve starém zákoně³⁰, kde byla obsažena v hlavě III oddílu druhém (§ 21a-21d zákona).

²⁹ § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁰ Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Návrh nového zákona o Policii České republiky vycházel ze zhodnocení roční praxe policie s využíváním institutu vykázání. Toto zhodnocení zjistilo jednak úspěšnost tohoto preventivního zákroku, jednak potřebu provést zásadní koncepční změnu tohoto institutu. Byť je v současné úpravě institut vykázání pojat jako správní rozhodnutí, reálně má povahu faktického úkonu. Obdobné úkony byly v návrhu zákona obsaženy i na jiných místech – viz. například zákaz vstupu na určené místo. Proto byl návrh zákona připraven tak, aby byla respektována faktická povaha tohoto úkonu.

Z hlediska ústavní konformity nic nebránilo tomu upravit vykázání jako faktický úkon, neboť Ústava, pokud se trvání zásahu týká, vznáší požadavky pouze na opatření související s omezením osobní svobody, o které se v tomto případě nejedná. Intenzita zásahu je pak srovnatelná s jinými, a to nejen policejními zásahy. Délka trvání zásahu je přitom stejná jako v předchozí úpravě, jedná se o zásah trvající jen deset dní.³¹

Vykázání představuje intervenci ze strany státu jako reakci na aktuálně páchané násilí a budoucí hrozící nebezpečí vyplývající pro ohroženou osobu ze soužití s osobou násilnou. Tento úkol byl svěřen Policii České republiky jako instituci, která má nejlepší předpoklady pro vstup do násilného vztahu a iniciaci dalších navazujících opatření.³²

V následujícím textu si uvedeme znění dotčených ustanovení zákona o Policii České republiky a provedeme si jejich komentář.

Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu

³¹ Vláda České republiky, Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky, tisk 439/0.

³² ŠEDIVÁ, M. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. 1. vyd. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2007, s. 13.

vykázat i v její nepřítomnosti.³³ Jak již bylo uvedeno výše, terminologie této části zákona vychází z faktu, že policista nevydává rozhodnutí o vykázání, nýbrž je oprávněn osobu přímo faktickým úkonem vykázat.

Vykázat osobu je oprávněn příslušník policie (dále jen „policista“) služebně zařazený ve službě kriminální policie a vyšetřování nebo službě pořádkové policie, služebně zařazený na obvodním (místním) oddělení policie, pokud byl k posuzování incidentů řádně proškolen.³⁴

Zákon neřeší vymezení (definici) jednotlivých klíčových termínů majících vztah k vykázání, to za něj však činí tzv. Metodika vykázání.

Pro účely řešení incidentů se znaky domácího násilí (dále jen „incident“) se rozumí:

a) typickými znaky domácího násilí

1. přítomnost některé z forem násilí mezi osobami žijícími ve společném obydlí
2. dlouhodobost (cyklus násilí se opakuje: růst napětí – násilný incident – zklidnění)
3. jasně rozpoznatelné role (lze rozlišit násilnou a ohroženou osobu, vzájemné postavení je nerovné a role se v průběhu incidentů nemění)
4. nárůst intenzity násilí (lze pozorovat, že incidenty jsou častější a krutější nebo hrozí, že se tak stane).

b) incidentem

událost mezi osobami žijícími ve společném obydlí vykazující do různé míry naplněné typické znaky domácího násilí,

c) násilnou osobou

osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví anebo svobodě nebo lidské důstojnosti, žije s ohroženou osobou ve společném obydlí a lze důvodně

³³ § 44 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

³⁴ Čl. 1 ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázání.

předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti,

d) ohroženou osobou

osoba, která je ohrožena nebezpečným útokem proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažným útokem proti lidské důstojnosti, ze strany násilné osoby,

e) vykázanou osobou

násilná osoba, která byla vykázána ze společného obydlí,

f) hrozbou nebezpečného útoku

důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek přímé ohrožení života, zdraví anebo svobody ohrožené osoby, např. útok za použití zbraně,

g) hrozbou zvláště závažného útoku

důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek zvláště závažné ponížení lidské důstojnosti ohrožené osoby, jedná se zejména o hrozbu hrubého ponižování psychického, sexuálního rázu apod.,

h) společným obydlím

byt, dům nebo jiný objekt, jehož prostory násilná a ohrožená osoba obývají společně, přičemž se vyžaduje jen faktický stav společného bydlení, nikoliv vedení společné domácnosti; právním titulem společného bydlení může být např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, ale i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů,

i) vykázáním

využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa (teritoriální ochrana) a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou (personální ochrana).³⁵

³⁵ Čl. 1 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázání.

Úkolem Policie České republiky v případech oznámení incidentu je nejen šetření v rámci přestupkového nebo trestního řízení, ale zejména ochrana ohrožené osoby. Pozornost policisty musí být proto přednostně zaměřena na pomoc ohrožené osobě a na zastavení dalšího nebezpečného útoku. Vykázání je opatřením netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků. Nenahrazuje sankci za chování násilné osoby. Vykázání lze vykonat i bez souhlasu ohrožené osoby.³⁶

Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.³⁷ Lhůta deseti dnů je ponechána v porovnání s platnou úpravou beze změny. Stejně platí i pro možnost podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanskou soudního řádu.

Každý policista je vždy povinen přijmout oznámení incidentu (pokud není věcně příslušný, předá ihned oznámení věcně příslušnému policistovi), vyhodnotit hrozbu nebezpečného útoku a hrozbu zvláště závažného útoku, zajistit provedení všech nezbytných úkonů a získat k incidentu (např. cestou dozorcí služby nebo operačního střediska) maximum potřebných informací lustrací v dostupných evidencích (zejména v IS ETR, KSU, Událost a D-Zbraně, EKTR) za účelem zjištění, zda u daných osob byl v minulosti řešen incident či vykázání, zda ohrožená nebo násilná osoba nejsou držiteli střelných zbraní či pachateli násilné trestné činnosti, případně další relevantní skutečnosti. Zjištěné informace předá policista přijímající oznámení neprodleně policistům vyslaným na místo incidentu.

Policista ověří totožnost násilné a ohrožené osoby, nezúčastněných osob, oznamovatele incidentu, pokud jím není ohrožená osoba, svědků incidentu a zjištěné údaje zapíše do úředního záznamu.

Je-li oznamovatelem incidentu přímo ohrožená osoba nebo jiný uživatel společného obydlí, policista si od nich vyžádá souhlas ke vstupu do společného

³⁶ Čl. 2 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázání.

³⁷ § 44 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

obydlí. V případě více uživatelů postačí ke vstupu do společného obydlí souhlas kteréhokoliv z nich. Pokud ke vstupu do společného obydlí nebude dán souhlas, policista posoudí možnost užití oprávnění podle právních předpisů. Nebude-li možné učinit objektivní závěr o existujícím ohrožení, policista kontaktuje z místa incidentu operační středisko policie (případně také dozorčí službu), které se pokusí navázat kontakt s ohroženou osobou. Z důvodů ukončení dalšího napadání ohrožené osoby ze strany násilné osoby, k zamezení ovlivňování výpovědi ohrožené osoby násilnou osobou a k uklidnění situace na místě incidentu policista zajistí oddělení násilné osoby od ohrožené osoby co do viditelnosti a slyšitelnosti (pokud je to možné). Budou-li splněny podmínky podle právních předpisů, policista přijme opatření k omezení osobní svobody násilné osoby.

Policista zjistí, zda ve společném obydlí žijí nezletilé osoby, kde se nacházejí, v jakém jsou stavu a zda byly přímo dotčeny násilným jednáním. Policista dbá vždy na to, aby nezletilé osoby byly odděleny od násilné osoby. V případě zranění osob zajistí policista jejich lékařské ošetření.

Zjistí-li policista, že násilná osoba setrvává v obydlí ohrožené osoby neoprávněně, vyzve násilnou osobu, aby obydlí opustila; v tomto případě se nejedná o vykázaní. Zároveň násilnou osobu poučí, že neoprávněným setrváním v obydlí ohrožené osoby se může dopustit trestného činu.³⁸

Vykázaná osoba je povinna

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní,*
- b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),*
- c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,*
- d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.*

Policista vykázanou osobu poučí o následcích neuposlechnutí výzvy.³⁹

Ustanovení obsahuje výčet povinností vykázané osoby, do kterého byla nově zařazena povinnost zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou. Tímto se rozšiřuje ochrana domácím násilím ohrožené osoby, která se doposud

³⁸ Čl. 3 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázaní.

³⁹ § 45 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

vztahovala pouze na prostor obydlí a bezprostřední okolí obydlí, nyní se vztahuje i na ohroženou osobu samotnou.

Vykázaná osoba má právo

- a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti opustit obydlí,*
- b) vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,*
- c) ověřovat provedení vykázaní zejména na čísle tísňového volání 158,*
- d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie.⁴⁰*

Ve výčtu oprávnění vykázané osoby byla oproti předchozí úpravě zpřesněna formulace „osobní doklady“. V praxi totiž docházelo k nesrovnalostem při výkladu toho, které „doklady“ je vykázaná osoba oprávněna odnést ze společného obydlí. Právo vyzvednout si ze společného obydlí další věci bylo rozšířeno, podle nové právní úpravy jej lze využít jedenkrát během vykázaní. Předchozí právní úprava, která umožňovala vyzvednout další osobní věci jen do 24 hodin od vykázaní, nepamatovala na ty vykázané osoby, které nejsou vykázaní přítomné, nemohou proto takové právo využít a zůstávají bez věcí osobní potřeby. Výslovně tak bylo zakotveno, že při výkonu tohoto práva musí být přítomen policista a ohroženou osobu je o výkonu práva vykázaného třeba předem informovat. Zcela nově je založeno právo vykázané osoby ověřit provedené vykázaní na lince 158. Toto právo má posílit právní jistotu takové vykázané osoby, která nebyla provedení úkonu přítomna.⁴¹

Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování.⁴² Povinnost policisty poskytnout informace o možnostech ubytování a poskytnout případnou součinnost byla ponechána ve stejném rozsahu jako podle předchozí právní úpravy.

⁴⁰ § 45 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁴¹ Vláda České republiky, Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky, tisk 439/0.

⁴² § 45 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Policista poučí ohroženou osobu o

- a) možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu,*
- b) možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a*
- c) následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázání přihlíží.⁴³ Také tato úprava zůstala zachována ve srovnání s úpravou předešlou.*

Při provádění úkonů souvisejících s vykázáním je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Tuto povinnost však nemusí splnit, jestliže hrozí nebezpečí z prodlení, zejména pak v případě, pokud by v souvislosti se zajišťováním přítomnosti nezúčastněné osoby hrozila eskalace konfliktu nebo pokud by zajišťování přítomnosti nezúčastněné osoby bylo spojeno s nepřiměřenou čekací dobou. Nezúčastněnou osobou přitom nemůže být jiný policista.

Vykázání je policista povinen oznámit ústně násilné a ohrožené osobě, přitom je poučí o jejich právech a povinnostech; vyhotoví potvrzení o vykázání. Potvrzení o vykázání s písemným poučením policista předá ohrožené osobě a vykázané osobě proti podpisu a jeden podepsaný výtisk vykázanou a ohroženou osobou založí do spisu. Zároveň poučí vykázanou osobu o tom, že si může převzít kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie.

Pokud vykázaná či ohrožená osoba odmítne podpisem stvrdit převzetí potvrzení o vykázání či poučení, nebo je odmítne převzít, policista to poznamená v potvrzení o vykázání. Policista vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které má v držení a zároveň ji poučí o následcích neuposlechnutí výzvy k vydání klíčů. Vydání klíčů policista poznačí v potvrzení o vykázání.

V případě, že vykázaná osoba odmítne klíče vydat, policista do potvrzení o vykázání uvede důvody, proč vykázaná osoba klíče nevydala.

⁴³ § 46 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Vykázání trvá po dobu 10 dnů, přičemž desetidenní lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni, v němž došlo k vykázání, a končí ve 24.00 hodin desátého dne, pokud nedošlo k prodloužení vykázání na základě návrhu ohrožené osoby na vydání předběžného opatření, popř. vydání tohoto předběžného opatření. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

Policista jasně specifikuje prostor, na který se vykázání vztahuje, a to včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí, s přihlédnutím k potřebě ochrany ohrožené osoby.

Před vykázáním policista poučí vykázanou osobu zejména o tom, že

- a) využívá zákonného oprávnění vykázat ji ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, které jasně vymezí,
- b) jí z vykázání vyplývají práva a povinnosti,
- c) vykázání bude trvat 10 dní, a že bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby a je nutné jej pod hrozbou sankce respektovat.

Před tím, než vykázaná osoba opustí prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání, může si vzít z tohoto prostoru věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady. Poté musí tento prostor neprodleně opustit.

Věcmi osobní potřeby jsou zejména

- a) hygienické potřeby,
- b) běžné oděvní součásti,
- c) léky a zdravotní pomůcky, které osoba užívá,
- d) mobilní telefon.

Odmítne-li vykázaná osoba opustit prostor, na který se vykázání vztahuje, je policista oprávněn použít, po předchozí marné výzvě, všech oprávnění a zákonných prostředků za účelem prosazení vykázání.

Pokud nedošlo k vykázání, policista poučí násilnou osobu o právních následcích v případě, že bude násilné jednání vůči osobě ohrožené opakovat,

zejména o tom, že může být vykázána. Policista poučí též ohroženou osobu o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci osobám, které se staly obětí násilí a předá jí k tomuto účelu zejména kontakt na instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí (viz. příloha č. VIII).⁴⁴

*Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít nebo odmítne-li písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.*⁴⁵

Policista při vyhodnocování hrozby nebezpečného útoku zvažuje zejména

- a) předcházející útoky, jejich intenzitu a počet,
- b) míru agrese násilné osoby (fyzické a slovní útoky proti ohrožené osobě za přítomnosti policistů, vyhrožování fyzickou újmou),
- c) stav ovlivnění alkoholem nebo jinými návykovými látkami a samotný vztah násilné osoby k alkoholu nebo k jiným návykovým látkám (četnost a intenzita požívání alkoholu nebo jiných návykových látek),
- d) tendence používat zbraně,
- e) držení střelné zbraně násilnou osobou a pravděpodobnost jejího budoucího užití proti ohrožené osobě.

Policista při vyhodnocování hrozby zvláště závažného útoku zvažuje zejména

- a) tendence k absolutní sociální izolaci ohrožené osoby,
- b) znemožňování uspokojování základních potřeb (např. kontrola ohrožené osoby v intimních situacích),

⁴⁴ Čl. 5 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázání.

⁴⁵ § 44 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

- c) ničení, špinění oblečení a rozbíjení předmětů ve vlastnictví ohrožené osoby s cílem ji ponižít,
- d) schválnosti; jedná se o jiné obdobně závažné jednání, než které je uvedeno v písmenech a) až c).

Při vyhodnocování, zda jsou přítomny typické znaky domácího násilí, policista použije jako pomůcku při komunikaci s násilnou a ohroženou osobou formulář „Otázky SARA DN“ (viz. příloha č. VI a č. VII) , který vyplní a poté založí jako pomocný materiál do spisu (otázky již nejsou součástí úředního záznamu o výjezdu k incidentu – viz. příloha č. II).

Informace potřebné pro vyhodnocení typických znaků domácího násilí a rovněž rizikových faktorů domácího násilí, zjišťuje také prohlídkou prostor, kde došlo k násilnému jednání, z vysvětlení podaných ohroženou osobou a násilnou osobou a svědky incidentu a z dostupných evidencí.⁴⁶

Není-li vykázaná osoba vykázaní přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykáváním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Je-li to možné, policista této osobě předá potvrzení o vykázaní, v opačném případě ji poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázaní a kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie; součástí poučení je i údaj o adrese tohoto útvaru (viz. příloha č. III a č.IV).⁴⁷

Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykáváním, může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázaní. Policista námitky předá bez zbytečného odkladu krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázaní (dále jen „příslušné krajské ředitelství“). Vykázaná osoba může dále do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázaní podat příslušnému krajskému ředitelství námitky písemně. Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázaní a je považována za dodržanou, jsou-li námitky nejpozději v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství. O tomto právu policista vykázanou osobu

⁴⁶ Čl. 4 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázaní.

⁴⁷ § 44 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

*poučí před předáním potvrzení o vykázání. Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.*⁴⁸ Možnost podat námitky posiluje právní postavení vykázané osoby. Posouzení námitek provádí místně příslušná krajská správa. Tento nový institut (předchozí právní úprava ho neznala), jakkoli není formalizovaným odvoláním proti individuálnímu aktu, umožní flexibilně ještě v rámci desetidenní lhůty odvolat nesprávně provedené vykázání.

O obsahu námitek podaných na místě násilnou osobou policista bezodkladně informuje v době trvání služby vedoucího územního odboru vnější služby cestou příslušné dozorčí služby nebo příslušného přímého nadřízeného nebo cestou příslušného operačního střediska a v době mimo službu vedoucího územního odboru vnější služby nebo zastupující služební funkcionář v dosažitelnosti cestou příslušného operačního střediska, který bude námitky posuzovat. Vedoucí územního odboru vnější služby nebo zastupující služební funkcionář v dosažitelnosti přijme taková opatření, aby mohly být námitky posouzeny co nejrychleji a bez zbytečného odkladu, nejdéle do tří pracovních dnů.⁴⁹

Policista po vykázání

- a) předá ohrožené osobě informace o institucích, které poskytují pomoc obětem domácího násilí, včetně příslušného intervenčního centra), a to i v případě, že k vykázání nedošlo; za vyhotovení seznamu institucí v místě bydliště a nejbližším okolí, včetně kontaktů na tyto instituce, je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí,
- b) poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost, zejména jí předá seznam ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí, za jehož vyhotovení je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí, dále např. umožní vykázané osobě, aby si z policejní služebny telefonicky zajistila jiné ubytování.

⁴⁸ § 44 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁴⁹ Čl. 3 závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání.

Pokud došlo v průběhu vykázaní k jakékoliv změně; např. k ukončení vykázaní nebo k prodloužení 10 denní lhůty v důsledku podání návrhu na předběžné opatření, musí ten, kdo změnu provedl zajistit, aby byla neprodleně informována vykázaná i ohrožená osoba, příslušný soud, který bude rozhodovat v případě podání návrhu na předběžné opatření, příslušné intervenční centrum a pokud žily s vykázanou a ohroženou osobou ve společné domácnosti nezletilé děti, orgán sociálně-právní ochrany dětí a policista, který vykázaní zpracovává.⁵⁰

Územní rozsah prostoru, na který se vykázaní vztahuje, určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem. Je-li v důsledku vykázaní ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání vykázané osoby, policista o této skutečnosti bezodkladně vyrozumí provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby za účelem přijetí potřebných opatření.

Při provádění úkonů souvisejících s vykázaním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykázaní příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázaní v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Policista ve lhůtě 3 dnů od vykázaní provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázaní. O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista úřední záznam.⁵¹

Pravidla pro určení územního rozsahu prostoru, na který se vztahuje vykázaní, zůstávají shodná s dosavadní právní úpravou. Výčet subjektů, které

⁵⁰ Čl. 7 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázaní.

⁵¹ § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

policista o provedeném vykázání informuje, byl nově rozšířen o soud, který by byl příslušný k projednání návrhu o vydání předběžného opatření. Tato úprava má za cíl zajistit soudu, který musí o návrhu rozhodnout do 48 hodin, co největší množství informací předem, tak aby při případném podání námitek mohl soud postupovat co nejrychleji. Nově se také vypustila povinnost policisty kontrolovat, zda ohrožená osoba dodržuje podmínky vykázání. Zásah totiž zakládá povinnosti pouze osobě vykázané.⁵²

Policista, který osobu vykázal, provádí kontrolu, zda osoba vykázaná dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání, zda se nezdržuje v prostoru vymezeném policistou v potvrzení o vykázání a zda se zdržuje styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou. Ke kontrole může policista též využít výpovědi ohrožené osoby, případně jiných osob a informací od intervenčního centra. Nemůže-li kontrolu provést policista, který osobu vykázal, pověří jeho nadřízený služební funkcionář provedením kontroly jiného policistu.

O kontrole vyrozumí policista ohroženou osobu, přičemž ji požádá o součinnost, zejména v souvislosti se vstupem do společného obydlí. Pokud ohrožená osoba odmítne, nemůže být k součinnosti při kontrole dodržování povinností vykázané osoby spojených s vykázáním nijak nucena.

Zjistí-li policista, že se vykázaná osoba nachází v prostoru, odkud byla vykázána, vyzve ji, aby tento prostor opustila. Pokud tak vykázaná osoba neučiní, je policista oprávněn použít po předchozí marné výzvě donucovací prostředky za účelem prosazení vykázání.

Policista, který se dozví o neuposlechnutí uloženého vykázání ze strany vykázané osoby, dá podnět k zahájení přestupkového řízení, nebo s ohledem na závažnost či opakovanost jednání směřujícího ke zmaření vykázání, podnět k zahájení trestního řízení.

⁵² Vláda České republiky, Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky, tisk 439/0.

Policista není oprávněn za účelem kontroly otevírat uzavřené společné obydlí a vstupovat do něj, nejsou-li současně splněny podmínky uvedené v právním předpise. O provedené kontrole a jejích výsledcích je policista povinen sepsat formulář úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykazání (viz. příloha č. V).⁵³

⁵³ Čl. 8 Metodické příručky č. 1/2010 ředitele ředitelství pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci ZPPP č. 166/2009, o provádění vykazání.

4 DOMÁCÍ NÁSILÍ NA PÍSECKU

Sledovat problematiku domácího násilí na Písecku je úkol, který lze realizovat v rozmezích let 2007-2009, kdy byla tato problematika sledována a zpracována orgány činnými v trestním řízení i intervenčními centry.

V následujících kapitolách se tak budeme věnovat jednotlivým rokům a následně se zhostíme vyhodnocení zjištěných skutečností. Zdrojem informací nám budou přehledy zpracované obvodním oddělením Územního odboru Písek a dále pak Intervenčním centrem Diecézní charity v Českých Budějovicích. Pro účely další komparace si uvedeme srovnatelná data také v jiných okresech, než je Písek.

4.1 Rok 2007

4.1.1 Přehled v rámci kraje

V celém Jihočeském kraji došlo v roce 2007 k padesáti událostem se znaky domácího násilí, ke kterým vyjízděli policisté a v jejichž důsledku bylo policejními orgány přikročeno k vykázání násilníka.⁵⁴

Tab. č. 2: **Přehled podle vztahů**⁵⁵

Manželé	19x
Druh/družka	16x
Zletilé dítě/rodič	12x
Rozvedení rodiče	2x
Registrovaní partneři	1x

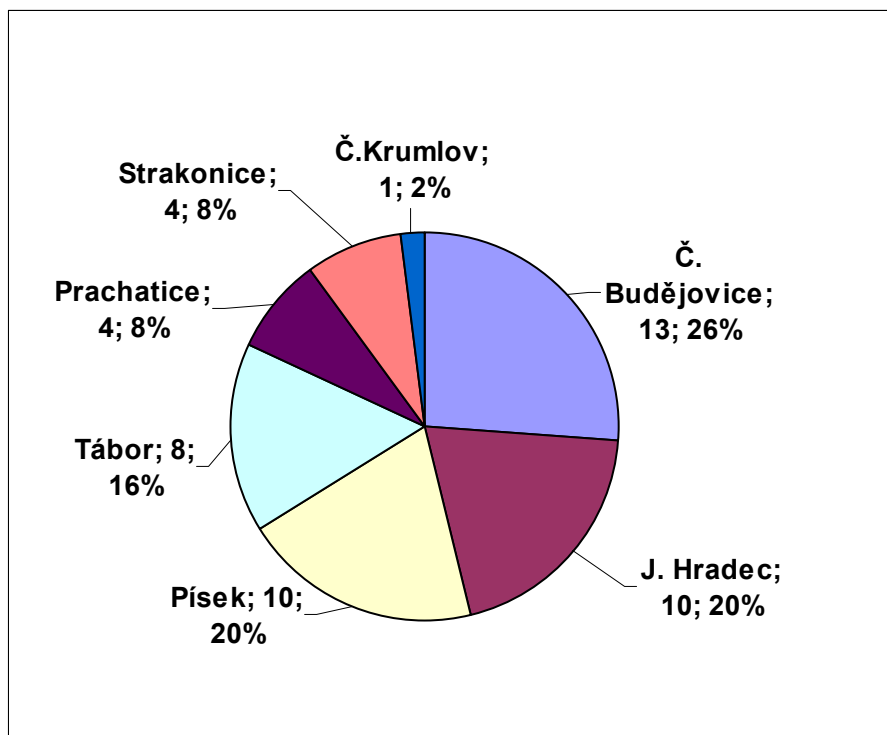
⁵⁴ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová .

⁵⁵ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová.

Tab. č. 3: **Přehled podle okresů** ⁵⁶

České Budějovice	13x
Jindřichův Hradec	10x
Písek	10x
Tábor	8x
Prachatice	4x
Strakonice	4x
Český Krumlov	1x

Graf č. 3: **Procentuelní zobrazení**

⁵⁶ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová.

4.1.2 Písecko

V rámci Policie České republiky územního odboru Písek můžeme vysledovat další členění statistických dat podle jednotlivých obvodních oddělení. Těch má tento územní odbor celkem pět: Písek, Milevsko, Čimelice, Protivín a Zvíkovské Podhradí. Případy domácího násilí byly v těchto obvodech regionálně zastoupeny následovně.⁵⁷

Tab. č. 4: **Přehled podle OO PČR územního odboru Písek**

Písek	5x
Milevsko	2x
Zvíkovské podhradí	2x
Čimelice	1x
Protivín	0

4.2 Rok 2008

4.2.1 Přehled v rámci kraje

V celém Jihočeském kraji došlo v roce 2008 ke třiceti sedmi událostem se znaky domácího násilí, ke kterým vyjízděli policisté a v jejichž důsledku bylo policejními orgány přikročeno k vykázání násilníka.⁵⁸

⁵⁷ Informační zdroj: tisková mluvčí PČR Územní odbor - Písek, por. Mgr. Kamila Ingrišová.

⁵⁸ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová.

Tab. č. 5: **Přehled podle vztahů** ⁵⁹

Manželé	20x
Druh/družka	10x
Zletilé dítě/rodič	6x
Rozvedení manželé	1x

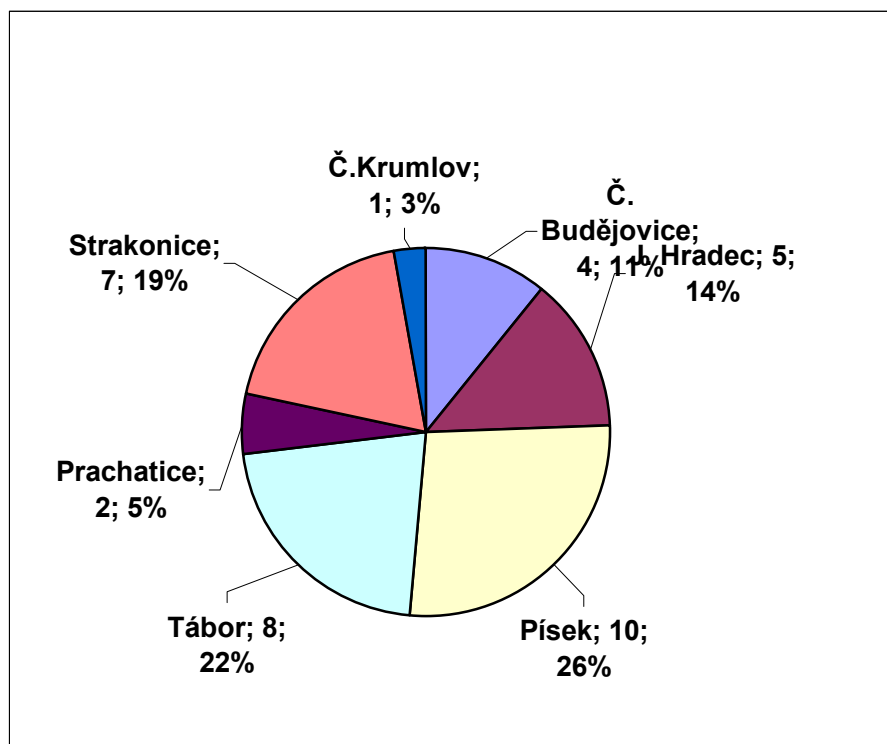
Tab. č. 6: **Přehled podle okresů** ⁶⁰

Písek	10x
Tábor	8x
Strakonice	7x
Jindřichův Hradec	5x
České Budějovice	4x
Prachatice	2x
Český Krumlov	1x

⁵⁹ informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová

⁶⁰ informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová

Graf. č. 4: Procentuelní zobrazení

4.2.2 Písecko

V rámci Policie České republiky územního odboru Písek můžeme vysledovat další členění statistických dat podle jednotlivých obvodních oddělení. Případy domácího násilí byly v těchto obvodech regionálně zastoupeny následovně.⁶¹

Tab. č. 7: Přehled podle OO PČR územního odboru Písek

Písek	7x
Milevsko	1x
Čimelice	1x
Zvíkovské Podhradí	1x
Protivín	0

⁶¹ Informační zdroj: tisková mluvčí PČR - Územní odbor Písek, por. Mgr. Kamila Ingrišová.

4.3 Rok 2009

4.3.1 Přehled v rámci kraje

V celém Jihočeském kraji došlo v roce 2009 ke třiceti pěti událostem se znaky domácího násilí, ke kterým vyjížděli policisté a v jejichž důsledku bylo policejními orgány překročeno k vykázání násilníka.⁶²

Tab. č. 8: **Přehled podle vztahů**⁶³

Manželé	16x
Druh/družka	12x
Zletilé dítě/rodič	4x
Rozvedení rodiče	3x

Tab. č.9: **Přehled podle okresů**⁶⁴

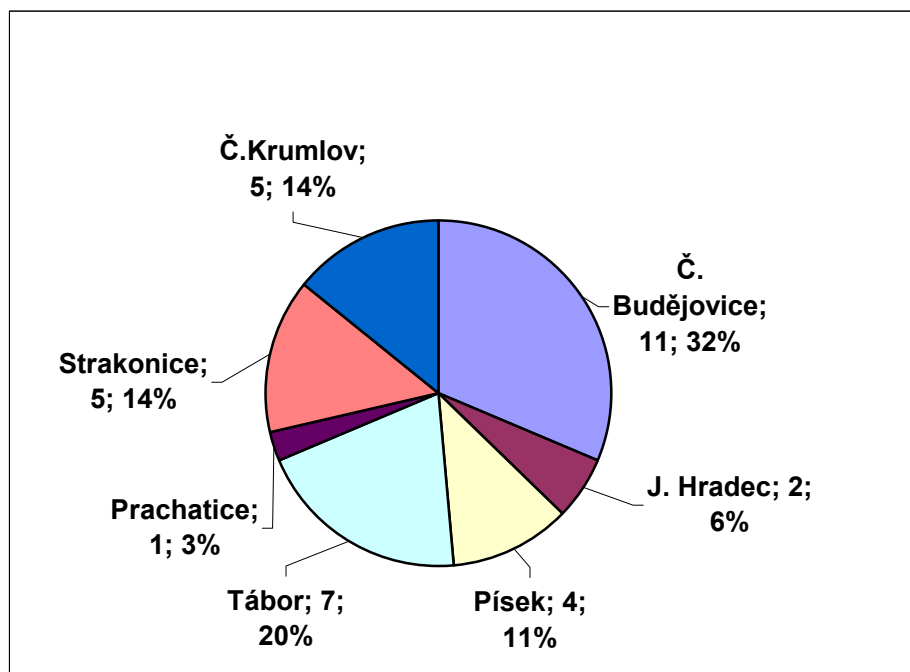
České Budějovice	11x
Tábor	7x
Strakonice	5x
Český Krumlov	5x
Písek	4x
Jindřichův Hradec	2x
Prachatice	1x

⁶² Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová.

⁶³ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová

⁶⁴ Informační zdroj: statistika Intervenčního centra Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, vedoucí IC Dana Bedlánová.

Graf. č. 5: Procentuelní zobrazení

4.3.2 Písecko

V rámci Policie České republiky územního odboru Písek můžeme vysledovat další členění statistických dat podle jednotlivých obvodních oddělení. Případy domácího násilí byly v těchto obvodech regionálně zastoupeny následovně.⁶⁵

Tab. č. 10. Přehled podle OO PČR územního odboru Písek

Písek	2x
Milevsko	1x
Zvíkovské Podhradí	1x
Čimelice	0x
Protivín	0x

⁶⁵ Informační zdroj: tisková mluvčí PČR - Územní odbor Písek, por. Mgr. Kamila Ingrišová.

4.4 Vyhodnocení

4.4.1 Jižní Čechy

Jak můžeme vidět z přehledů podaných v předchozí kapitole, nejvíce případů domácího násilí zaznamenali policisté v roce 2007, tedy v prvním roce, ve který vstoupila v platnost právní úprava potírání domácího násilí.

Jelikož v následujících letech se oproti roku 2007 shodně ustálila hladina těchto případů na počtu přibližně o třetinu menším než v roce 2007, můžeme dovozovat, že teprve od roku 2008 můžeme ve společnosti sledovat preventivní působení zákona, tzn. že někteří potenciální pachatelé domácího násilí se dostatečně obeznámili s hrozbou vykázaní a následně od svého násilného jednání upustili, anebo ho alespoň omezili.

Zcela dle očekávání se v naprosté většině případů dopouštějí domácího násilí manželé či druh/družka. Pouze v jediném případě v roce 2007 jsme zaznamenali domácí násilí u registrovaných partnerů.

Velice rozkolísané a nestabilní jsou výsledky počtů případů domácího násilí v jednotlivých okresech. Zatímco v roce 2007 a 2009 je nejvíce násilností zaznamenáno v regionální metropoli – Českých Budějovicích (což je pochopitelné s ohledem na počet obyvatel), v roce 2008 se kupodivu České Budějovice dostaly s pouhými čtyřmi případy až na pátou pozici. Nejkonstantnější počet případů vidíme na Tábořsku (po osmi případech v letech 2007 a 2008 a sedm případů v roce 2009).

Znepokojivým se může zdát nárůst počtu případů domácího násilí v okrese Český Krumlov, kde jsme mohli sledovat pouhý jediný případ domácího násilí v letech 2007 a 2008, ovšem následně v roce 2009 již celých pět případů. Znepokojivým je tento fakt však pouze na první pohled, neboť je třeba si uvědomit, že případy domácího násilí jsou ve své většině skryté a lidé o nich mlčí. Můžeme zde nejspíš zaznamenat jev, kdy se občané na Českokrumlovsku začali více odhodlávat tento nástroj užívat a případy domácího násilí hlásit orgánům činným v trestním řízení.

4.4.2 Písecko

Na Písecku jsme shledali, že zatímco v letech 2007 a 2008 zde bylo spácháno shodně po deseti deliktech domácího násilí, v roce 2009 to byly pouhé čtyři případy. Na druhou stranu v roce 2008, který je ze statického a statistického hlediska netypický, neboť v něm zaznamenáváme ve srovnání s oběma zbývajících roky veliké propady co do počtu spáchaných případů, si písecký okres ve srovnání s ostatními jako jediný udržel svou kontinuitu.

Při pohledu na jednotlivá obvodní oddělení Policie České republiky, která sledovala případy domácího násilí, vidíme početní pravidelnost v tom smyslu, že většina případů domácího násilí se odehrává v okresním městě Písku (přibližně dvakrát větší počet než ve všech zbývajících) a ostatní obce pak mají vždy jeden, maximálně dva případy ročně.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci bylo pojednáno o společensko-patologickém jevu se snahou v co možná nejširších souvislostech přiblížit jeden z nejzávažnějších, ale přitom nejskrytějších problémů současnosti, kterým je domácího násilí. Je zcela beze sporu, že toto téma, přetrvávající v lidské společnosti od pradávna, je třeba konstruktivně uchopit a řešit. Skutečnost, že orgány veřejné správy konečně přijaly opatření, za jejichž pomoci lze případy domácího násilí efektivně eliminovat, je důkazem moderní bezpečnostní politiky v České republice a v Evropské unii vůbec.

Tato práce je rozdělena do tří velkých částí. První část je ryze teoretická; bylo potřeba shromáždit odbornou literaturu a tyto data pak utřídit tak, aby mohla sloužit jako teoretické uvedení další práce. Na našem knižním trhu je takovéto odborné literatury celkem uspokojivé množství, přičemž velice plodné je v tomto směru nakladatelství Grada Publishing.

Druhá část práce je analyticko-praktická, byla v ní prozkoumána minulá i stávající právní úprava regulující problematiku domácího násilí. Tento úkol byl velice obtížný, neboť se ukázalo, že domácí násilí je téma, kterým se zabývá celá řada právních předpisů a navíc ty klíčové z nich prodělaly za krátkou dobu své existence velice dynamický vývoj.

Podstatou právní regulace, jak jsme si ukázali, je konstituování možnosti zásahu státu do vztahu osob, mezi nimiž dochází k domácímu násilí, a to takovým způsobem, že se násilná osoba vykáže na přiměřenou dobu z obydlí, které sdílí s ohroženou osobou. Této se bez ohledu na její vlastní vůli poskytne časový prostor, během něhož má možnost bez psychického či jiného nátlaku násilné osoby pochopit situaci, v níž se nachází, a uspořádat si své vlastní záležitosti za využití dalších, zejména občanskoprávních nástrojů. To vše probíhá v součinnosti se zákonem nově ustanovenými intervenčními centry, která představují specializovaná pracoviště poskytující ohroženým osobám základní pomoc v oblasti sociálně právní, psychologické a organizační.

Vykázání je pak opatření podpůrné povahy, jelikož se užije jen tehdy, nelze-li zajištění náležité ochrany a bezpečnosti ohrožené osoby dosáhnout jinak.

Třetí a poslední část práce je komparativně-praktická a zabývá se zjišťováním dat ohledně domácího násilí v píseckém okrese. V této fázi práce jsme vstoupili do doposud neprozkoumané oblasti, neboť doposud nebyla očividně zpracována a publikována. Zásadním zjištěním nám bylo, že případů domácího násilí v Jihočeském kraji je po málu a až na výjimky jsou tyto případy meziročně zaznamenávány v kontinuálním množství. Toto téma by bylo jistě vhodné rozšířit i na jiné kraje a provést tak celorepublikovou komparaci, přičemž by bylo eventuelně možné zkoumat a vyhodnocovat i ostatní související informace (například věk násilníků a obětí, délka jejich soužití, přítomnost dětí v domácnosti apod.).

Podstatnou roli u případů domácího násilí sehraává Policie České republiky. Její příslušníci jsou vysíláni k zásahům proti pachatelům domácího násilí, ale též by měli být schopni poskytnout účinnou pomoc oběti.

V této práci jsou shrnuty poznatky o domácím násilí jako takovém, o správném postupu policistů na místě, kde k domácímu násilí došlo. Mezi policisty byla rovněž provedena anketa, která je přílohou této práce – viz. příloha č. I. Z tohoto důvodu by tato bakalářská práce, nebo alespoň její části mohly být použity právě jako studijní materiál pro policisty v rámci jejich služební přípravy a taktéž pro oběti domácího násilí jako pramen k získání informací o tomto fenoménu a o základních změnách v legislativě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008. 150 s. ISBN 978-247-2207-8.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc existuje*. In Bulletin odboru prevence kriminality MV ČR Domácí násilí, 2001, 27 s.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Psychické týrání partnera aneb Domácí násilí beze stop*. Právo a rodina, 2007, roč. 9, č. 6, s. 1-6. ISSN 1212-866X.
4. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. 192 s. ISBN 80-247-2014-0.
5. FISCHER, S., ŠKODA, F. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 218 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
6. MARKOVÁ, E. a kol. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006. 352 s. ISBN 80-247-1151-6.
7. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha : LINDE, 2008. 159 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
8. NOVÁK, J. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykazání*, 2009, Č.j.: PPR-20417-2/ČJ-2009-0099UP.
9. NOVÁK, T. *Manželské a rodinné poradenství*, 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2006. 108 s. ISBN 80-247-1316-0.
10. SEHNOUTKA, P. *Metodická příručka č. 1/2010 k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č.166/2009 o provádění vykazání*, 2010, Č.j.: PPR-175/ČJ-2010-0099UP.

11. ŠEDIVÁ, M. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. 1. vyd. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2007. 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0.
12. VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*, 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2054-8, 128 s.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
2. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
3. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.
4. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.
5. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě).
6. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
7. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.
8. Zákon č. 29/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky.
10. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

11. Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

Elektronické zdroje:

1. DONA linka. *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. 2007, [citace 2. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=355>.
2. Občanské sdružení ROSA. *Domácí násilí – sociologická sonda klientek* [online]. 2009, [citace 3. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.rosaos.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.
3. Občanské sdružení ROSA. *Legislativa v České republice* [online]. 2010, [citace 23. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.rosa-os.cz/domaci_nasili/legislativa-v-cr/>.

Ostatní zdroje:

1. POTMĚŠIL, J. *Domácí násilí v přestupkovém řízení, publikováno*, publikováno v Automatizovaném systému právních informací, [citace 3. února 2010], ID: LIT29898CZ, článek ze dne 1. března 2008.
2. Tisková mluvčí Policie ČR - Územní odbor Písek, por. Mgr. Kamila Ingridová.
3. Intervenční centrum Diecézní charity v Českých Budějovicích, Kanovnická 11/390, Dana Bedlánová – vedoucí IC.
4. Vláda České republiky, Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky, tisk 439/0.

SEZNAM ZKRATEK

Č.	Číslo
ČR	Česká republika
KOL.	Kolektiv
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
ODST.	Odstavec
PČR	Policie České republiky
SARA	Spousal Assault Risk Assessment
SB.	Sbírky
ZÁK.	Zákon
ZPPP	Závazný pokyn policejního prezidenta

SEZNAM PŘÍLOH

1. Anketa
2. Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí
3. Úřední záznam o vykázání
4. Potvrzení o vykázání
5. Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání
6. SARA DN pomůcka pro policisty
7. Otázky SARA DN
8. Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I.

Anketa

V příloze číslo jedna bakalářské práce bude provedena anketa, která byla realizována mezi policisty, kteří jsou zařazeni v přímém výkonu služby, a v rámci svých služebních povinností mohou zasahovat (také mnohdy zasahují) u případů domácího násilí.

Cíl ankety a hypotézy:

Cílem této ankety bylo zjistit, jak často, jak účinně a v jaké kvalitě zasahují policisté u případů domácího násilí.

Hypotézy:

1. Kvalita zákroků, které jsou prováděny u případu domácího násilí může vykazovat nedostatky v důsledku toho, že se většina policistů v rámci svého studia na policejních školách (v rámci základní odborné přípravy) setkala s problematikou domácího násilí pouze okrajově. Tomuto tématu nebyla věnována dostatečná pozornost.
2. Policisté, kteří zasahují u případu domácího násilí nemají dostačující znalosti o existenci a činnosti nevládních organizací, u kterých by oběti domácího násilí mohly nalézt pomoc, ani o kontaktech na ně.
3. Třetí hypotéza se zaměřuje na samotné oběti domácího násilí, a to v tom smyslu, že oběti domácího násilí ve většině případů o zakročujících policistech požadují pouze to, aby agresivnímu partnerovi domluvili, ale trestní oznámení na něj z nejrůznějších důvodů podávat nechtějí.

Výběrový soubor:

Anketa byla provedena mezi 100 policisty zařazenými v přímém výkonu služby v Jihočeském kraji zejména na Písecku. Anketa byla policistům rozdávána k anonymnímu vyplnění v rámci jejich služební přípravy. Anketu po vyplnění ihned odevzdali. Z tohoto důvodu byla zajištěna stoprocentní návratnost vyplněných anket. Žádná z vyplněných anket nebyla vyplněna neúplně nebo špatně. Jednalo se

o policisty a policistky, kteří vykonávají službu u Policie České republiky po různě dlouhou dobu.

Toto je vzor ankety, která jim byla dána k vyplnění:

Tato anketa slouží výhradně jako materiál ke zpracování bakalářské práce na téma „Domácí násilí – státní postoj na Písecku“. Její výsledky budou použity pouze pro účely této práce. Žádám proto o jejich úplné, pravdivé a objektivní vyplnění.

Anketa pro policisty v přímém výkonu služby

1. Jak dlouho sloužíte u Policie České republiky?
 - a) do 3 let
 - b) 4 – 6 let
 - c) 7 – 10 let
 - d) nad 10 let

2. Jste:
 - a) muž
 - b) žena

3. Jak často jste vyslán k řešení případů domácího násilí?
 - a) pravidelně, téměř každou službu
 - b) asi 1-3x do měsíce
 - c) spíše výjimečně
 - d) ještě jsem k takovému případu vyslán nebyl

4. Setkal (a) jste se s případem, že byste proti pachateli domácího násilí zasahoval(a) opakovaně v téže rodině?
 - a) ano
 - b) ne

5. Jaká pozornost byla věnována na policejní škole, kterou jste absolvoval (a), problematice domácího násilí?

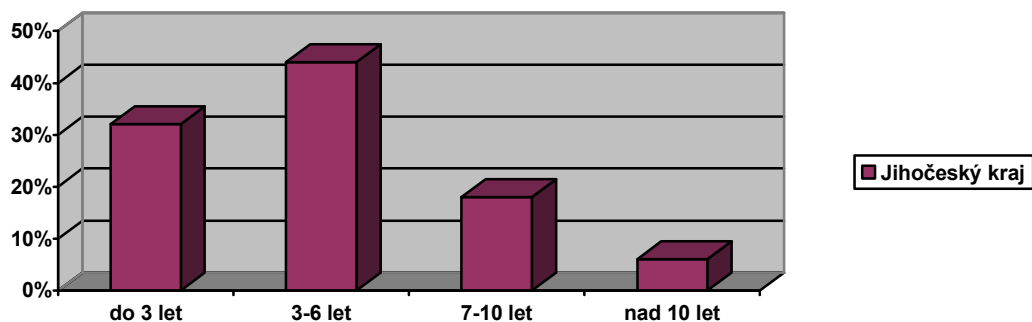
- a) velká, problematika domácího násilí byla dopodrobna probírána včetně toho, jak na místě správně zasahovat
 - b) o problému domácího násilí se sice na škole hovořilo, ale bez širších souvislostí
 - c) o domácím násilí se na škole vůbec nehovořilo nebo o něm proběhla pouze okrajová zmínka
 - d) základní odbornou přípravu na policejní škole jsem zatím neabsolvoval(a)
6. Znáte názvy a činnost nevládních organizací, jako např. Profem, Dona, Bílý kruh bezpečí?
- a) ano, vím přesně, čím se zabývají a jsem schopen na ně poskytnout kontakt
 - b) okrajově jsem o některých slyšel (a), ale vím pouze o jejich existenci
 - c) tyto názvy mi nic neříkají
7. Pokud zasahujete proti pachateli domácího násilí, je oběť domácího násilí potom ochotná s policií spolupracovat? Jaká je Vaše zkušenost?
- a) oběť většinou chce, abychom pachateli pouze domluvili a odradili ho od dalšího násilí
 - b) oběť po poučení zpravidla podává trestní oznámení na pachatele
 - c) setkal (a) jsem se i s případem, že se oběť spojila s pachatelem proti zasahujícím policistům

Výsledky zjištěné provedenou anketou

Otázka číslo 1

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že v přímém výkonu služby v Jihočeském kraji slouží drtivá většina policistů (76 %), kteří nejsou ve služebním poměru u Policie České republiky déle než 6 let. Je to dáno zejména personální obměnou, která v minulých letech u Policie České republiky proběhla.

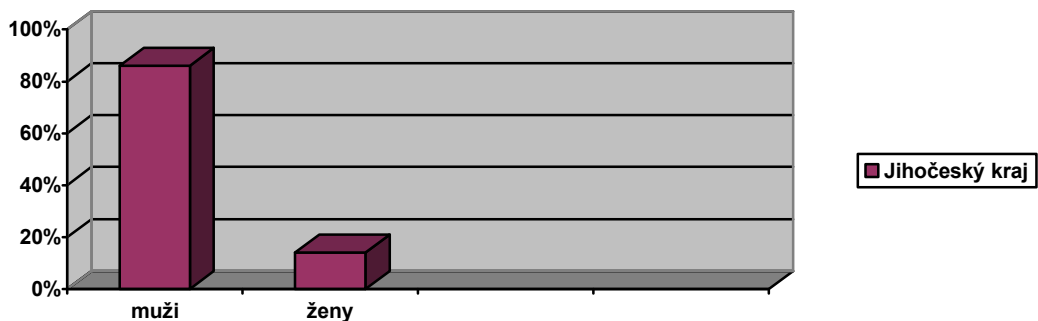
Délka služby u Policie České republiky

Otázka číslo 2

Poměr mužů a žen, kteří slouží u Policie České republiky v přímém výkonu služby je dán zejména tím, že ženy které slouží u Policie České republiky ve větší míře slouží v nepřímém výkonu služby, tj., že nezasahují proti pachatelům trestné činnosti přímo na místě činu.

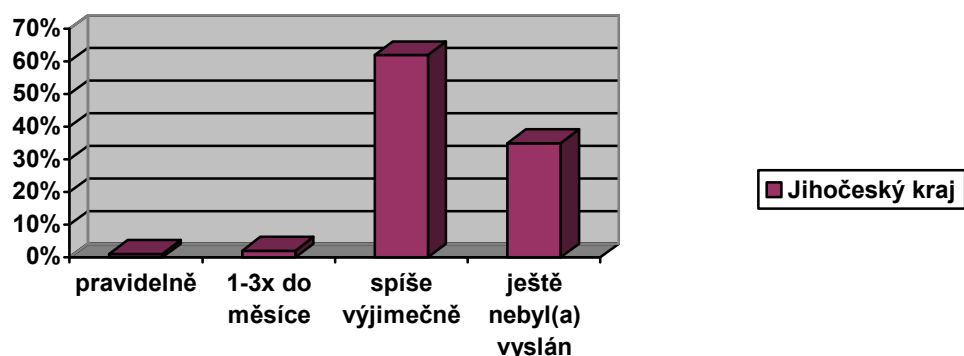
Pohlaví policistů.

Otázka číslo 3

Pouze 4% policistů zasahují v Jihočeském kraji u případů domácího násilí pravidelně. Většinou uvádějí, že u těchto případů zasahují pouze výjimečně. To ovšem neznamená, že by případy domácího násilí byly výjimečné, ale četnost zásahů každého policisty u těchto případů je dána systémem jejich služeb. Nikdo z nich neslouží každý den. Služby vykonávají v 12 hodinových či 24 hodinových směnách. Relativně velký počet policistů také uvádí, že u případu domácího násilí dosud nezasahovali. Ale to se jedná zejména o policisty sloužící krátkou dobu, zejména do 3 let.

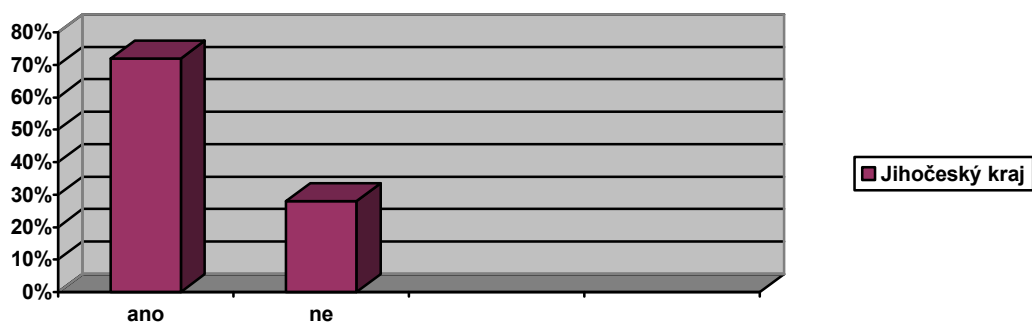
Jak často zasahují policisté u případů domácího násilí?

Otázka číslo 4

Na tuto otázku policisté odpověděli, že zasahují opakovaně v téže rodině v poměrně vysokém počtu (72%). Může to být zejména tím, že jednotlivé Územní odbory Policie České republiky v Jihočeském kraji mají poměrně malé obvody, kde se vyskytuje menší počet problémových rodin.

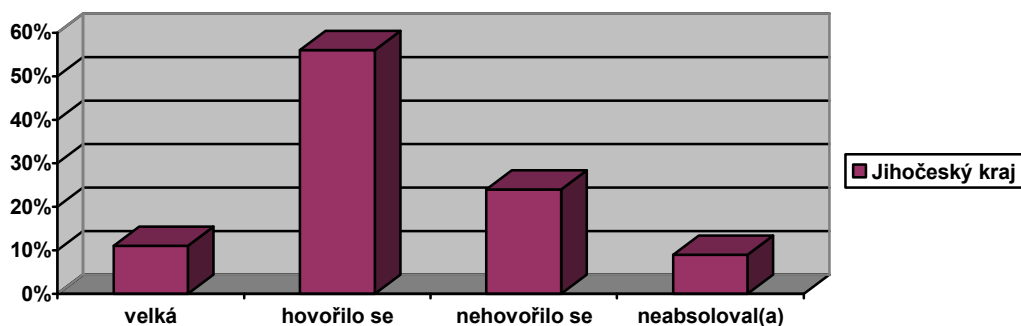
Zasahují policisté proti pachateli opakovaně v téže rodině?

Otázka číslo 5

V odpovědích na tuto otázku 11% policistů uvádí, že na policejní škole se problematice domácího násilí věnovala velká pozornost. 56 % policistů uvádí, že na policejní škole v rámci základní odborné přípravy se o problematice domácího násilí hovořilo, ale bez širších souvislostí. Alarmujícím faktem je, že 24% policistů uvádí, že se na policejní škole o problematice domácího násilí téměř nehovořilo. Je to dáno zejména tím, že tito policisté slouží déle jak 6 let, kdy se o domácím násilí na policejních školách skutečně téměř nehovořilo.

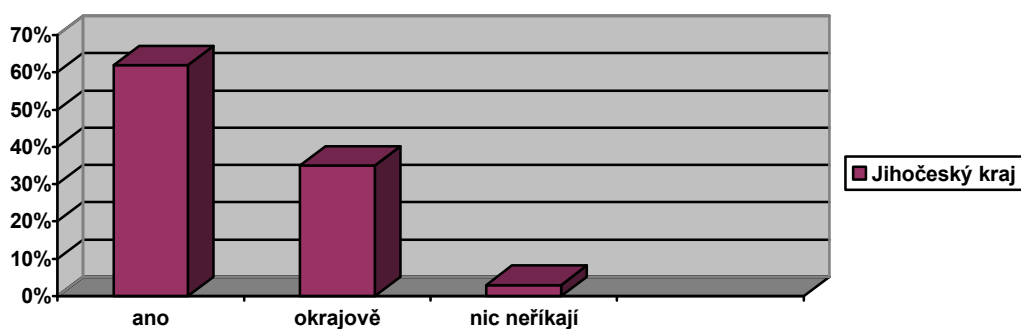
Jaká pozornost byla věnována domácímu násilí na policejní škole?

Otázka číslo 6

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že 62% policistů v Jihočeském kraji ví o činnosti nevládních organizací pro oběti domácího násilí. 35% policistů o nich alespoň slyšela, ale 3% dotazovaných policistů o těchto nevládních organizacích nikdy neslyšela a tudíž o jejich činnosti nic neví.

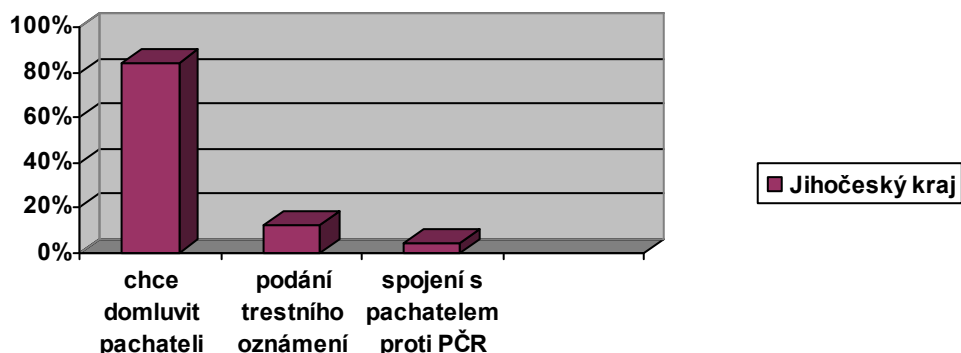
Znáte názvy a činnosti nevládních organizací?

Otázka číslo 7

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že při zásahu na místě domácího násilí oběť ve většině případů jen požaduje, aby policisté agresorovi pouze domluvili, a dále už celou záležitost řešit nechtějí. S tím, že by oběť podala na pachatele domácího násilí trestní oznámení, se setkalo v Jihočeské kraji pouze 12% policistů a s tím, že při zásahu proti pachateli na místě domácího násilí se oběť naopak spojila s pachatelem proti zasahujícím policistům se setkalo 4% dotazovaných.

Spolupráce oběti s policií.

Závěr

Anketa byla provedena mezi policisty v přímém výkonu v Jihočeském kraji zejména na Písecku, přičemž potvrdila stanovené hypotézy. Většina policistů se na policejních školách v rámci základní odborné přípravy setkala s problematikou domácího násilí pouze okrajově; na policejní škole se sice o této problematice hovořilo, ale ne v širších souvislostech. Obecně by mohlo platit, že čím je kratší doba služby u Policie České republiky, tím jsou lepší znalosti policistů v této problematice. Policisté, kteří slouží kratší dobu navštěvovali policejní školy později, což potvrzuje skutečnost, že na policejních školách se problematice domácího násilí věnuje dostatečná pozornost až v posledních letech.

Co se týče činnosti nevládních organizací tak i přesto, že 62% dotazovaných policistů zná činnost nevládních organizací pro oběti domácího násilí, stále poměrně značná část policistů 35% má pouze malé povědomí o těchto institucích. Dobrou znalost těchto institucí by však měli mít všichni policisté. 3% policistů uvedlo, že o těchto organizacích nevědí dokonce nic, ale takto odpovídali ti policisté, kteří jsou ve služebním poměru krátkou dobu, tj. do tří let, což může být zapříčiněno skutečností, že dosud neabsolvovali základní odbornou přípravu na policejní škole.

Výsledky ankety, které vypovídají o tom, co oběti domácího násilí po zasahujících policistech chtějí, jen potvrzují všeobecně známý fakt, že ohroženým osobám jde zejména o to, aby zasahující policisté agresorovi domluvili, aby zanechal svého jednání a že jen málo z nich potom podá na pachatele trestní oznámení. Je dáno především tím, že oběti domácího násilí nechtějí řešit své rodinné problémy téměř

na veřejnosti. Berou stále na zřetel „co tomu řeknou lidi“, což je názor nesprávný a scestný. Bude ještě dlouho trvat, než se myšlení lidí v tomto směru změní.

Pro zlepšení situace v těchto oblastech lze jistě mnohé udělat: v první řadě by se měla v rámci výuky na odborných policejních školách, které musí absolvovat všichni policisté, věnovat problematice domácího násilí potřebná pozornost. V posledních letech se sice toto téma stalo součástí základní odborné přípravy nově nastupujících policistů, ale jak anketa ukázala mezi policisty, stále ještě není dostačující. Totéž platí o znalostech policistů o činnosti nevládních organizací, které mohou poskytnout pomoc a ochranu obětem domácího násilí. Každý policista by měl vědět o jaké organizace jde. Opět platí to, že základní informace by měl získat na policejních školách.

Pokud ale policisté nezískají tyto základní znalosti na policejních školách v rámci základní odborné přípravy, tím jsou v tomto případě míněni déle sloužící policisté, mají možnost rozšiřovat svoji odbornost v rámci služební přípravy, která je pro všechny policisty povinná. Zde se otvírá velmi široký prostor pro instruktáž o správném postupu při řešení případů domácího násilí, což bylo jistě pro všechny policisty velmi přínosné. Zde je potom hlavně na vedoucím policejního oddělení, aby takovou kvalitní instruktáž provedl, případně zajistil. Přínosem by bylo zavedení tohoto typu školení jako povinné pro ty policisty, kteří se v rámci výkonu své služby s případy domácího násilí setkávají. V současné době však chybí na místních či obvodních odděleních, kde policisté vykonávají přímý výkon služby stovky policistů, což může vést k neochotě i nemožnosti vysílání policistů na různá školení a zlepšování jejich osobního a profesního rozvoje.

PŘÍLOHA II.

Č. j
.....

Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Dne v hodin bylo přijato oznámení o incidentu se znaky
domácího násilí (dále jen „incident“). Incident šetřili příslušníci Policie České republiky
..... v místě (adresa incidentu):
.....

Násilná osoba:

Jméno a příjmení:
Datum narození:
Telefon:
Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):

Ohrožená osoba:

Jméno a příjmení:
Datum narození:
Telefon:
Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):

Oznamovatel (když osoba jiná než ohrožená):

Jméno a příjmení:
Datum narození:
Telefon:
Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):

Nezúčastněná osoba:

Jméno a příjmení:
Datum narození:
Telefon:
Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):
Pokud byla na místě přítomna, pokud ne tak důvod:
.....
.....

Svědci incidentu (jméno, příjmení, datum narození, bydliště, telefon):

.....
.....
.....
.....

Násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou: **ANO - NE***)

Forma páchaného násilí: **fyzické - psychické***)

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

U těchto osob vypsát jméno, příjmení, datum narození

.....
.....
.....

Přítomnost nezletilých osob při útoku: **ANO - NE***)

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO - NE***)

Když ANO tak **Odůvodnění vykázaní:**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zpracoval:
.....
(hodnostní označení, jméno, příjmení)

*) Nehodící se škrtně.

PŘÍLOHA III.

Č. j.

.....
Počet listů:

Výtisk č.:

Úřední záznam o vykázání

Dne v hod. využil příslušník Policie České republiky
..... svého oprávnění a podle § 44 zákona
č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a

vykázal

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Státní příslušnost: Telefon:.....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

Adresa pro doručování (ulice, č. p., místo, PSČ):

ze společného obydlí:

.....

které obývá s ohroženou osobou:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Telefon:.....

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):.....

jakož i z jeho bezprostředního okolí.....

.....

na dobu 10 dnů.

Vztah násilné a ohrožené osoby:.....

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

Pokud zde tyto osoby žijí, tak vypsát jméno, příjmení, datum narození, trvalý pobyt
(ulice, č.p., místo):

.....

.....

.....

Odůvodnění vykázání:

Zpracoval:
(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1 - vykázaná osoba (pokud si záznam vyzvedne na útvaru policie – nedoručuje se)

Výtisk č. 2 - místně příslušné Intervenční centrum

Výtisk č. 3 - místně příslušný soud, který bude rozhodovat v případě podání návrhu na předběžné opatření

Výtisk č. 4 - místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (pokud žije ve společném obydlí nezletilá osoba)

Výtisk č. 5 – spis

PŘÍLOHA IV.

Č. j.

.....
Počet listů: 2

Výtisk č.:

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále jen „policista“) dne
..... v hod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb.,
o Policii České republiky (dále jen „zákon o Policii České republiky“) a

vykázal

pana(i)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Státní příslušnost: Telefon:

Trvalý pobyt (ulice, č. p., místo):

ze společného obydlí:

kteřé obývá s ohroženou osobou - osobami (uvést jméno a příjmení, datum narození,
trvalý pobyt):

.....

.....

.....

jakož i z jeho bezprostředního okolí:

**na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba se po dobu 10 dnů musí zdržet vstupu do
prostoru vymezeného policistou a zdržet se styku a navazování kontaktu
s ohroženou osobou.**

Vykázání **bylo - nebylo***) provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

Když nebylo tak z důvodu:

.....

Zpracoval:

(otisk kulatého razítka bez státního znaku) (hodnostní označení, jméno, příjmení,
podpis)

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání): Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla vykázaná osoba **vyzvána k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byla vykázána. Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče **vydala - nevydala***).

Když vydala, tak specifikace klíčů – typ, barva, popis, markanty:

Když nevydala, tak důvody nevydání:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se vykázaná osoba může dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vydání klíčů: dne..... v hod.

Klíče vydal(a)

(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal(a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Vrácení – předání*) klíčů: dne v hod.

Klíče vrátil(a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Klíče převzal(a)

(jméno, příjmení, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1: Spis

Výtisk č. 2: Vykázaná osoba: **převzala - nepřevzala - odmítla podepsat*)**

Když nepřevzala nebo odmítla podepsat, tak z důvodu:

.....

(převzala, datum, čas, podpis)

Výtisk č. 3: Ohrožená osoba: **převzala - nepřevzala - odmítla podepsat*)**

Když nepřevzala nebo odmítla podepsat, tak z důvodu:

.....

(převzala, datum, čas, podpis)

*) Nehodící se škrtněte.

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázání. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve vaší nepřítomnosti;

vykázání bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby.

vykázání bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby;

v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, doba vykázání se prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Jste povinen/povinna (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,

zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,

zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou,

vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které držíte.

Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):

vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;

vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese uvedené v potvrzení o vykázání.

ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158.

vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

Dále Vás poučuji o tom, že:

Podle ust. § 44 odst. 5 můžete podat proti vykázání příslušnému krajskému ředitelství námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu uvedenou v potvrzení o vykázání do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyrozuměni.

Neuposlechnutím shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis vykázané osoby

Poučení provedl(a) :
Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY

dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

došlo k vykázání osoby uvedené v potvrzení o vykázání z obydlí, které obýval(a) společně s vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázání;

toto vykázání je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázání není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,

zdržet se po dobu vykázání vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,

zdržet se po dobu vykázání styku a navazování kontaktu s vámi,

vydat policistovi na jeho vyzvu všechny klíče od společného obydlí ve svém držení,

V případě **porušení podmínek vykázání** ze strany vykázané osoby neprodleně **informujte Policii České republiky** prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst. 5 cit. zákona):

vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady;

vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a);

podat proti vykázání námitky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

podle ust. § 45 odst. 2 písm. d) cit. zákona si můžete u příslušného útvaru policie vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí

ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázání. Podáním návrhu v průběhu vykázání provedeného policistou se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázání podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále vás poučuji o tom, že:

o vykázání bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.

případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

v době trvání vykázání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

.....
Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby**

Poučení provedl(a):

Hodnostní označení, jméno, příjmení a podpis policisty

PŘÍLOHA V.

Č. j.

Úřední záznam

o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne v hod. provedla hlídka
ve složení:.....
podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne pod číslem jednacím
Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:.....
.....
.....

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí: **ANO - NE***)

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí: **ANO - NE***)

Přítomnost dětí ve společném obydlí: **ANO - NE***)

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou
ANO - NE*)

Pokud ANO,
jaké:.....

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo
navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:
.....
.....

Záznam vyhotovil:
(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

*) Nehodící se škrtně

PŘÍLOHA VI.

SARA DN POMŮCKA PRO POLICISTY

sara dn

3x5 otázek
na rizikové faktory

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanii a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčkou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporupně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobraně chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obsluhou
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

PŘÍLOHA VII.

Otázky SARA DN:

U všech položek následujících v této části v případě odpovědi ANO upřesnit.

Oddíl 1: Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní)

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly:

ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby)

*Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO *)*

(např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů)

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO)*

(např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace apod.)

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí: ANO- NE - NEZJIŠTĚNO)*

(vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí)

Oddíl 2: Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO)*

(jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně)

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO)*

(měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy: ANO – NE - NEZJIŠTĚNO)*

(např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže)

Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi:
ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*) (např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech)

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO***)
(např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu)

Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě:
ANO - NE - NEZJIŠTĚNO *) (přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe)

Má z násilné osoby extrémní strach: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO***) (tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobrané chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání)

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí: **ANO- NE - NEZJIŠTĚNO***)
(riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalost o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou)

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání): **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO***)
(tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností)

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy: **ANO - NE - NEZJIŠTĚNO***)
(např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek)

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO - NE***)

Když ANO tak **Odůvodnění vykázaní:**

Zpracoval:
(hodnostní označení, jméno, příjmení)

*) Nehodící se škrtně.

PŘÍLOHA VIII.

INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

DONA linka, pomoc obětem domácího násilí, informace	nonstop tel. 251 511 313
Bílý kruh bezpečí, pomoc obětem trestných činů	nonstop tel. 257 317 110
Linka důvěry RIAPS	nonstop tel. 222 580 697
Centrum krizové intervence	nonstop tel. 284 016 666
ROSA, centrum pro týrané a osamělé ženy	tel. 241 432 466 602 246 102
Pro Fem o.p.s., tel. právní poradna a právní zastupování pro osoby ohrožené domácím násilím	tel. 224 910 744 jen úterý 9.00 – 11.00 hod. středa 18.30 – 20.30
ACORUS	nonstop tel. 283 892 772
SPONDEA Brno	nonstop tel. 541 235 511 739 078 078
Linky důvěry v místě	
Krizová centra v místě	
Intervenční centrum v místě	
Azylové domy	kont. poskytne příslušný soc. odbor dle místa bydliště a DONA linka
Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v místě	
Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v místě	
Policie ČR	nonstop tel. 158
Městská/obecní policie, odd. přestupků městského/obecního úřadu apod.	
Zdravotnická záchranná služba	nonstop tel. 155
Tísňové volání	nonstop tel. 112
Zdravotnická zařízení	

ABSTRAKT

VANĚČEK, V. *Domácí násilí – státní postoj na Písecku : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 60 s. Vedoucí bakalářské práce prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Klíčová slova: domácí násilí, druhy domácího násilí, dynamika domácího násilí, následky domácího násilí, oběť, pachatel, Písecko, právní regulace domácího násilí, státní postoj, týraní, vykázaní

Tato práce se věnuje v co nejširších souvislostech jednomu z nejzávažnějších, ale přitom nejskrytějších problémů současnosti, kterým je domácí násilí. Zaměřuje se na základní pojmy v oblasti domácího násilí. Pozornost věnuje problematice z psychologického hlediska, zejména z pohledu dětí v rodině s domácím násilím, dále z pohledu oběti a pachatele. Následně je věnována pozornost minulé i stávající právní úpravě regulující problematiku domácího násilí. Zahrnuta je rovněž komparativně praktická část, která se zabývá zjišťováním dat, respektive četnost výskytu domácího násilí na Písecku, potažmo v Jihočeském kraji.

ABSTRACT

VANECEK, V. Domestic violence – the attitude of state in the region of Pisek: bachelor graduation thesis. Ceske Budejovice : College of European and Regional Studies, 2010. 60 p. Supervisor prof. PhDr. Emanuel Pecka, CSc.

Key words: domestic violence, types of domestic violence, dynamics of domestic violence, consequences of domestic violence, victim, offender, Pisek, legal regulation of domestic violence, attitude of state, bullying, expulsion

This thesis presents one of the most important current problems, which belongs at the same time to the most hidden ones – domestic violence. It focuses on basic notions in the field of domestic violence. Attention is paid to psychological point of view, particularly to children in families with domestic violence, and also to the point of view of victim and offender. Subsequently, the thesis informs about former and current legal regulations of domestic violence. It includes also a comparatively-practical section, which elicits the frequency of domestic violence occurrence in the region of Pisek and South Bohemia.